

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za iz-
zemsstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din.
Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Povratka v stare strankarske boje ni več

Do 130.000 ljudi se je udeležilo niškega tabora Jugoslovenske radikalne kmečke demokracije — Pričetek nove politične dobe

Starodavni Niš kljub svoji slavni zgodovini še ni doživel tako veličastnega dogodka, kakor je bil v nedeljo manifestacijski shod JRKD, na katerem se je zbralo do 130.000 ljudi. Iz moravske in vseh drugih banovin je pripeljalo udeležence 62 posebnih vlakov, podvojeni pa so bili tudi vsi redni vlaki. Na shodu so poleg predsednika JRKD g. Nikole Uzunovića govorili ministrski predsednik g. dr. Milan Srškić, ministri Ivan Pucelj, Boža Maksimović, dr. Hanžek, dr. Šumenković in Matica, ki so znova naglasili, da ni več povratka v stare strankarske razprtije, marveč da je vodilno geslo jugoslovenske politike narodna sloga, enakost in bratstvo. Kljub neugodnemu vremenu so množice vztrajale in so dvakrat odklonile predsednikov predlog, naj se shod zaradi dežja predčasno zaključi.

Niški shod v nedeljo bo tako po svoji ogromni udeležbi kakor po važnih izjavah, ki so jih podali govorniki, predstavljal važen mejnik v politični zgodovini Jugoslavije. Obenem pa je niški shod najodločneje zavrnil vse laži, ki jih širijo neprijatelji našega naroda o Jugoslaviji, in odločno pokazal, da hoče braniti vsako ped naše zemlje pred grabežljivimi tuji.

Zborovanje se je vršilo na velikem dirkališču na Niškem polju.

Shod je otvoril

ob 11. dopoldne senator Iliđžanović kot predsednik banovinskega odbora JRKD za moravsko banovino. Po pozdravih je rekel med drugim:

«Srečen sem, da otvarjam veličastni shod v staroslavnem mestu Nišu, kjer je ob koacu leta 1914. srbijanska narodna skupščina sprejela soglasen sklep, da potegnjenega meča ne bo popravila, dokler se ne izvršita osvobodjenje in zedinjenje troimenega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev. Današnji tabor naj pokaže zaslepljenim bratom doma in izven meja naše države, pa tudi vsem prijateljem in neprijateljem Jugoslavije, da sloni narodno in državno edinstvo na granitnih osnovah ljubezni in bratske sloge Srbov, Hrvatov in Slovencev in da bomo državno in narodno edinstvo po potrebi branili z enakim junaštvom, s kakršnim smo se borili za osvobodjenje in zedinjenje.»

Nato je bil

za predsednika shoda izvoljen

niški rojak in predsednik državnega odbora JRKD Nikola Uzunović. V svojem nagovoru je med drugim rekel:

«Ni govornika, ki bi imel moč, da bi dal izraza svojim mislim pred narodom, ki je od Subotice, Štipa in Ohrida, od sinjega Jadrana, Triglava in Timoka prihitel semkaj, da pokaže vsemu svetu, da Jugoslavija nikomur ne preti, da se pa tudi nikogar ne boji.

Preden opravimo konstituiranje shoda, slutim vaše misli in vaše želje, da je treba, da prvo svojo besedo naslovimo

na delavca, ki je prvi pri delu za blaginjo svojega naroda, da prvo besedo pošljemo narodnemu kralju, kralju bojevniku, kralju zmagovalcu, kralju državniku, Nj. Vel. kralju Aleksandru Karadjordjeviću.»

Nato je predsednik prečital udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju, v kateri zborovalci izrekajo neomajno zvestobo in vdanost svojemu narodnemu vladarju. Med čitanjem in po čitanju so zborovalci navdušeno vzklikali kralju.

Z vzklikom je bilo nato izvoljeno predsedništvo shoda. Zatem je dobil besedo

PREDSEDNIK VLADE DR. MILAN SRŠKIĆ,

ki je izvajal med drugim:

«Iz vseh krajev razsežne domovine smo se zbrali na to veličastno zborovanje, kakršnega naša zgodovina še ne pozna. Naš narod je v svoji mladi državi preživel v prvih desetih letih zedinjenja hude dneve. Ostanki prejšnje narodne razkosanosti in prejšnjega ločenega življenja v različnih političnih okoliščinah so pogosto preprečevali narodovo utrjenost kljub zavesti edinstva in državne skupnosti. V svojo zedinjeno državo smo mi vsi brez razlike stopili razedinjeni, s svojimi posebnimi računi, z versko in plemensko nestrpnostjo. Toda čeprav obremenjeno s hudim bremenom preteklosti je vendar naše politično življenje premagalo marsikatero težkočo, opirajoče se pri tem na narodno zavest in zdravo domoljubnost našega naroda, na njegovo brezmejno ljubezen in požrtvovanje za domovino in za narod.

Sedaj, ko ustvarjamo veliko JRKD, si moramo biti na čistem, zakaj hočemo zavreči staro in zakaj ustvarjamo novo. Moramo priznati, da so bile mnoge stranke proizvod tistih prejšnjih razmer in prejšnjega razvoja našega naroda in da so kot take bile nesodobne in da niso ustrezale razmeram in potrebam zedinjenega naroda in zedinjene države. Saj so bile te stranke zasnovane na plemenski, verski ali pokrajinski osnovi.

V naši narodni državi Jugoslaviji sta vsakomur zajamčeni v polnem obsegu enakost in enakopravnost.

Če so bile poprej potrebne posebne plemenske in verske organizacije, da smo se z njimi borili proti tujcu, če smo potrebovali politične in plemenske organizacije, da smo preprečevali prodiranje tujca, čemu naj nam bi bile potrebne zdaj v naši narodni državi, ki nam je dala vse naše pravice, ki družijo kot narodna država vse naše sile v skladno enoto poedincev in skupnosti! To velja tudi za stranke v nekdanji kraljevini Srbiji, ki se niso mogle prilagoditi novemu času in njegovim potrebam.

Vsi misleci, ki so delali v raznih političnih strankah, so morali občutiti, kako so te stranke medsebojno nezaupne, kako si nasprotujejo in kako ovirajo ustvarjajoče delo v korist naroda in države. Zavedali so se,

da so ureditev naših razmer, naš napredek in naša moč odvisni edino od popolne narodne vzajemnosti,

ki je bila v ozkosrčno borbo nekdanjih strank in političnih ljudi često ovirana in ogrožena.

Vse te izkušnje so našle polno priznanje in izraz v ustavi od 3. septembra leta 1931., s katero sta edinstvo naroda in države in vse, kar je s tem v zvezi, dvignjena na stopnjo najvišjega zakona za vsakogar. Narodno in državno edinstvo je za vselej izven razprave. Zaradi tega se naše politično življenje ne sme razvijati v znaku verske, plemenske ali pokrajinske razdvojenosti. Zaradi tega morajo biti vse bodoče stranke, ki se bodo ustvarile, čisto jugoslovenske, a to ne samo po svojem programu, nego tudi po svojem delovanju.

Zaradi tega smo mi s polnim priznanjem in spoštovanjem do vseh političnih strank, ki so izvršile svojo misijo, a ki ne ustrezajo več potrebam naše zedinjene velike domovine, prav tako, kakor smo z ljubeznijo in pieteto zavili svoje plemenske zastave in kakor smo narodne, cerkvene in verske organizacije prepustili samo njihovim vzvišenim duhovnim in moralnim nalogam, kakor smo z osvobojenjem in zedinjenjem prelomili vse one pregraje med pokrajinami, ki jih nekateri nazivajo zgodovinske, a ki so zgodovinske samo po tem, da najizraziteje predstavljajo zgodovino naše razdvojenosti in nesloge.

Spričo tega smo ustvarili veliko politično skupino JRKD, ki v duhu teh velikih načel ustave v vsej državi brez ozira na vero, pleme in kraj, brez ozira na prejšnjo strankarsko pripadnost zbira k sodelovanju vse one, ki so pripravljeni sodelovati v korist naroda in države.

V tem duhu je sprejelo narodno predstavništvo novi zakon o zborovanju, po katerem je vsakomur, kdor ima v političnih, prosvetnih, gospodarskih ali družabnih vprašanih drugačno mnenje kakor mi, dana možnost, da se svobodno organizira v politične stranke. Sprejeli smo tudi novi zakon o volitvah narodnih poslancev, po katerem je vsakemu državljanu omogočeno sodelovanje v političnem življenju.

Edina omejitev, ki je postavljena, je ta, da se povsod neguje in spoštuje nad vse misel edinstva naroda in državne celine, ki nikdar več ne bo pri nas predmet strankarskih sporazumevanj in ocenjevanj.

Široka jugoslovenska misel postavlja vse državljanke, ki vestno vrše svoje državljanske dolžnosti, v eno vrsto in ustvarja vsem Srbom, Hrvatom in Slovincem enake pogoje za napredek in srečnejšo bodočnost.

Z ustavo od 3. septembra leta 1931. so dane jasne smernice organizacije naše notranje uprave in samouprave. Temu važnemu vprašanju posveča vlada posebno skrb in bo to vprašanje rešeno

po upravičenih željah širokih slojev našega naroda, da mu bodi oblastvo bližje in neposrednejše v skladu z načeli ustave, ki določa razširjenje banovinske pristojnosti in široke samouprave, ki bo omejena samo z enim okvirom, to je, da se nad vse čuva misel državnega edinstva

Tukaj moram naglasiti, da je vprašanje naše notranje ureditve glede na posebne razmere in prav glede na to, da je od srečne rešitve tega vprašanja mnogo odvisno, posebno važna točka zamisli našega narodnega in državnega edinstva. Zaradi česar bo to vprašanje našlo primerno rešitev brez pogajanj na katerikoli strani in brez mešetarnjenja.

Samo organizirani v veliki narodni stranki moremo koristiti v sedanjem položaju in pomagati vladi v njenih prizadevanjih,

da omili hudo gospodarsko stisko,

ki tišči ves svet, zlasti pa stisko, v kateri je naš kmet zaradi padca cen vseh svojih pridelkov in zaradi težavnih denarnih razmer. Vlada je že s primernimi ukrepi v državi in z razumno zunanjo politiko dosegla, da se je ta padec cen ustavil. Naša trgovinska bilanca za leto 1932. izkazuje za 196 milijonov dinarjev prebitka. To je najboljši dokaz, da je prodaja naših kmetijskih pridelkov očitno in zagotovljena

Enako skrb posveča vlada kmečkim delogovom.

Mi smo brez občutne škode za splošne gospodarske in kreditne razmere naše države olajšali položaj kmeta, ki smo ga zaščitili z moratorijem. Vlada pripravlja še celo vrsto ukrepov, s katerimi se bo hudo gospodarsko stanje olajšalo tudi v ostalih gospodarskih panogah, zlasti delavcem, obrtnikom in trgovcem. Poleg tega posveča vso skrb tudi državnim financam

z uvedbo skrajnega štedenja v državnem gospodarstvu, s čuvanjem proračunskega ravnotežja,

v opreznem izvrševanju državnih obveznosti in s strogim čuvanjem vrednosti narodnega denarja, ki je največje in najzanesljivejše jamstvo za red in napredek tako v državnem kakor v vsem narodnem gospodarstvu.

V postopnem izoblikovanju nalog, ki jih postavlja ustava, je narodno predstavništvo že spre-

jelo zakon o občinah in o volitvah v kmečkih občinah na podlagi samoupravnih načel.

Vlada je sklenila, da na podlagi tega zakona razpiše in izvede v nekaterih banovinah občinske volitve že letos,

da se s tem da prebivalstvu prilika svobodnega odločevanja v teh najvažnejših edinicah narodnega življenja.

Naša velika politična organizacija JRKD bo sodelovala pri občinskih volitvah in bo gledala, da spravi k delu v občinah vse svoje sposobne moči, tako da čimprej prebrodimo sedanjo hudo gospodarsko stisko in da čim hitreje pomagamo malemu človeku: kmetovalcu, delavcu, obrtniku in trgovcu. V tem vidimo najboljšo jamstvo za boljše in srečnejšo bodočnost našega naroda in naše drage, enotne in nedeljive domovine kraljevine Jugoslavije.

Zaključne besede dr. Srškića so izzvale dolgo trajno odobravanje in viharne vzklike Jugoslaviji in JRKD.

MINISTER ZA SOCIALNO SKRBSTVO IN NARODNO ZDRAVJE IVAN PUCELJ

je viharno pozdravljen izpregovoril med drugim:

«Prihajam iz tiste pokrajine, ki je najbolj izpostavljena sovražniku, prihajam od tam, kjer izvira bistra Sava, ki vse nas spaja. Prihajam iz Slovenije in vam prinašam pozdrave njenega prebivalstva. Vi ste nekaj slišali o nekajh punkcijah dr. Korošca. Pravim vam in izjavljam v imenu Slovencev, da smatramo te punkcije samo za ponesrečene besede pogorelih politikov. Mi svečano izjavljamo, da smo eno in da bomo ostali eno in da se bo vsak naš sovražnik doma ali v tujini opekel, ki bi računal z našo neslogo.»

MINISTER ZA TELESNO VZGOJO DR. LAVOSLAV HANZEK

je pozdravil zborovanje v imenu Hrvatov in dejal med drugim:

«Ta veličastni zbor je dokaz, kako ogromne so нравstvene moči te naše politike in kako lažniva so natočevanja naših neprijateljev. Današnje zborovanje jasno dokazuje, da domači nasprotniki nimajo nikogar za seboj in da je njihova politika v narodu zapečatená prav tako, kakor so zapečatené vse bivše politične stranke. Povratka nazaj ni več, mi gremo samo naprej!»

MINISTER PRAVDE BOŽA MAKSIMOVIĆ je izvajal med drugim:

«Prav v tem staroslavnem Nišu je bil med svetovno vojno razglašen sklep, da se bo Srbija bojevala tako dolgo, dokler ne doseže zedinjenja vseh Srbov, vseh Hrvatov in vseh Slovencev. Ko se je ta obljuba v največji meri in po silnih žrtvah izpolnila, je Srbija v najtrdnější veri, da so Srbi, Hrvati in Slovenci eden in isti jugoslovenski narod, dala za to edinstvo svoje ime, svojo zastavo, svoj grb in svojo krvavo pridobljeno slavo. Sinovi te izmučene Srbije ste gledali v tem novem doprinosanju žrtev samo naravno dolžnost, ker vam je tako pojmovanje dajala vaša globoka in resnična ljubezen do Jugoslavije. Odrekajoči se temu, kar vam je bilo najdražje in najljubše, ste povedali in izpričali, da vam je edinstvo nad vse, da vam je splošna in skupna reč važnejša od vsake posebne. Zdrava politika je za nas le zedinjajoča jugoslovenska politika, ki ima vedno pred očmi celino in ves narod, ne pa le posameznih delov in pokrajin.

Ne mečemo blata na svojo politično preteklost. Veliko krivico bi storil, kdor bi sumničil ljudi, ki so rodoljubno posegali v naše politično življenje. Bili so sinovi naše države in delali so iskreno za to državo. Če pa so se jim vrinile v njihovo politično delo razne politične napeke in če se je pri nas pojavilo zastrupljeno ozračje, ki je resno ogrozilo že samo državno in narodno edinstvo, je to krivda vseh nas iz vseh krajev naše države. Če smo grešili, smo vsi grešili. Če hočemo popravljati, moramo vsi popravljati. Mi ostanemo zvesti monarhiji, enotnosti, Jugoslaviji. Vsi služimo skupni reči v skupni hiši in hočemo imeti skupno vodstvo. Delati hočemo, če vsi isto hočemo, zakaj ne bi šli po isti poti: jasno in složno z enotnim prepričanjem, jasno in složno s skupnim delom. Ne ozirajoči se na vere, na plemena in na pokrajine, kakor to izpričuje današnji veličastni shod, bomo ustvarili velikansko politično vojsko, ki bo dosegla, da se ves jugoslovenski narod zlije v eno dušo, strne v eno srce in združi v eno mišico.»

MINISTER ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO DR. ILIJA ŠUMENKOVIĆ

je po kratkem zgodovinskem pregledu zedinjenja nadaljeval: «Danes obstaja velika in močna Jugoslavija. S tem je ustvarjena velika sila našega naroda. S tem so bile podeljene našemu narodu

Mirko Brodnik:

Goljava

Drvarji, ki so se pripeljali že teden dni prej, so bili pravkar pri kosilu. Veselo so jih sprejeli, saj so se nekateri poznali že iz prejšnjih let. Se kosilo so jim pripravili, ker so vedeli, da pridejo.

Novi drvarji so popoldne počivali, da so si ogledali kraj, kamor jih je zaneslo, in pripravili orodje, ki so ga dobili.

Janez se je v novem kraju takoj udomačil. Zadovoljen je bil. Tujina ga je že od nekdanjega mika. In razen tega je imel še toliko tovarišev, samih mladih ljudi. In Andrejca! Do njega mu je bilo največ. Vedel je, da mu bo v dolgih urah, ko ne bo vedel kaj početi, najboljša tolažba.

Stanovanja niso dobili v kolibah, kakor so pravili stari tovariši, ampak v neki zapuščeni hiši. Tja so nanosili slame in si pripravili ležišča. Spodaj je bila velika kuhinja. Enega izmed tovarišev so izbrali za kuharja. Za pomoč se mu je ponudilo neko dekle iz sosednje vasi.

Persa ji je bilo ime. Mlada je bila in lepa. Rožnih lic, veselega obraza. Kadar se je nasmejala, so se ji zasvetili zobje, beli kakor biseri. Že prvi večer je bilo več drvarjev vanjo zaljubljenih.

Ona pa se zanje ni brigala. Spretno se jih je otresala, in če je bil kateri preveč domač, mu je kar s klofuto pokazala, da ji ni do take domačnosti. To je drvarje izpametovalo, nekatere pa še bolj razdražilo.

Janez se zanjo ni menil. Zdaj, ko je bil daleč od doma, je tudi začutil, da je zrasla razdalja med njim in Anico. Kar otožen je postal. V veselju družbi se skoraj ni mogel znajti. In če ga je za trenutek premotila, je bilo potem prebujenje v staro žalost še hujše.

*

In spet je prišlo novo jutro. Prvo jutro dela. Komaj se je jelo svetiti na vzhodu, so drvarji že vstali. Še napol v spanju so motoglavo hodili okoli hiše k potoku, ki je tekkel mimo med dvema vrstama vrb. Šele hladna voda jih je zbistrila in jim dala novih moči. Do gozda so imeli četrte ure. Šli so tja v gruči. Tisti, ki so se z zajtrkom zamudili, so sopihali za njimi.

Dolge vrste posekanih debel so ležale ob stezi. Mrtvi, stoletni junaki, ki so kljubovali viharjem in človeški roki, so zdaj počivali ob tej cesti, da jih odpeljejo konji daleč daleč in potem železnica še dalje, morda v tuje kraje, ki o njih še sanjali niso.

Kupi vej so drvarjem zapirali pot, da so morali hoditi okoli njih v velikem loku.

Potem so zapele sekire. Mišice so se napele, zastokali so hrasti. Iveri so letele na vse strani, tla so bila polna trsk, da je bilo od daleč videti, kakor bi jih pokrival sneg. Tu in tam se je z glasnim truščem zgrudil star hrast in pokopal pod seboj mladino.

In spet so zapele sekire, veje so padale z debela, in zmeraj nove, nove.

Kjer je bil prej gozd, je jela nastajati jasa, kjer je bil prej ves dan mrak, je po dolgih desetletjih prvič zasijalo solnce.

Smrt je gospodarila v gozdu. Neusmiljena smrt, ki je pokopavala stare orjake.

In tako je mineval dan za dnem, teden za tednom. Preden se je Janez zavedel, je minila pomlad in je prišlo poletje. Gozd se je čedalje bolj krčil, dan za dnem so romali dolgi vlaki, otovorjeni s hrasti, na vse strani.

Peto poglavje.

Janez, ki je mislil, da bo v tem enakomernem, a vendar prijetnem življenju popolnoma otopel za vso okolico, se je moral nekega dne sprijazniti z mislijo, da ne bo tako.

S tovariši se je dobro razumel. Drug na drugega so bili navezani in — hočeš nočeš — so morali biti med seboj prijatelji. Le lepa Persa je sejala med nje prepir.

Ker ni bilo gostilne blizu, drvarji tudi niso imeli priložnosti, da bi denar zapravljali. Saj je bila edina zveza s svetom pošta, ki je prihajala vsak dan opoldne. Pismonoša, star možak, ki je komaj še hodil, je prihajal ob isti uri. Vselej je prinesel precejšen kup pisem za drvarje.

Janez ni dobil nobenega pisma. Kdo naj bi mu pisal? Nikomur ni sporočil, kam je šel, in tudi Andrejca je prosil, naj v svojih pismih za domače ne omeni, da sta skupaj v Slavoniji. Da bi si preganjal dolg čas, si je naročil nekaj časnikov.

nove velike možnosti razvoja. Toda pri tem je treba imeti vedno na umu, da je naš narod s tem prevzel nove in velike dolžnosti. Nove sile, ki so prišle na površino, ne spadajo v staro strankarsko okolje, novih potreb ni mogoče reševati po starih strankarskih programih. Nove dolžnosti potrebujejo sredstva, ki presegajo okvire starih organizacij. Nova doba zahteva novo politično delo. Ta veliki shod je najboljši dokaz, da široki narodni sloji razumejo novo dobo.»

Minister dr. Kojić je v svojem govoru dopolnil izvajanja ministrskega predsednika doktorja Srškića in utemeljil, zakaj zahteva sedanja doba novo, močno politično organizacijo, kakršne dozdaj nismo imeli. Nato je govoril minister Pavao Matić in pozdravil shod v imenu prebivalstva savske banovine. Pridružil se mu je tudi Karlo Kovačević s podobnimi željami. Zatim je bil shod zaključen in ogromne množice, navdušene od iskrenih in rodoljubnih besed, prežetih od volje, da je treba odločnega dela za narod in državo, so se razšle v vzornem redu.

Politični pregled

V Washington je v soboto prispel

angleški ministrski predsednik Macdonald, ki ga je povabil predsednik Zedinjenih držav Roosevelt, da se porazgovorita o važnih vprašanjih, tičečih se reševanja svetovne gospodarske stiske, ki bodo prišla na dnevni red svetovne gospodarske konference. Listi poročajo, da so razgovori med obema državnikoma rodili ugodne uspehe. V Washington je prispelo tudi francosko odposlanstvo s Herriotom na čelu.

Zedinjene države

so opustile zlato valuto,

da bi se tako vrednost dolarja znižala, s čimer bi postalo ameriško blago (zlasti kmetijski pridelki) za tujino cenejše. S tem bi se spet odprl ameriški izvoz. Ameriški predsednik Roosevelt je zahteval od kongresa (državnega zbora) pooblastilo, da bi vrednost dolarja lahko znižal celo za polovico. Kakor pišejo listi, se tudi Nemčija peča z mislijo, da bi sledila zgledu Zedinjenih držav.

Zaradi obsodbe več angleških iznajetnikov v Moskvi, obtoženih gospodarskega in vojaškega vohunstva v prid Angliji in namerno slabega izvrševanja poverjenega jim dela

je Anglija prepovedala uvoz ruskega blaga.

Ruska vlada pa je nato enako zabranila vso trgovino z Anglijo in prevoz angleškega blaga. Ruska vlada je izjavila, da bo ta zabrana veljala

vse dotlej, dokler Anglija ne razveljavi prepovedi o uvozu blaga iz Rusije.

Na seji v petek je avstrijska vlada odobrila naredbo, po kateri so

Posebno slovesno je bilo takrat, kadar je kateri izmed tovarišev dobil zavoj od doma. Navadno je bilo v njem meso in časih še kaka potica.

Nekega dne je dobil eden izmed drvarjev, za Smolca se je pisal, od doma veliko čutaro žganja. To je bil dogodek za drvarje. Čutara je romala od ust do ust, še Janez je napravil požirek, ker se ni hotel tovarišu zameriti. Pa je vendar v njej še precej ostalo. In nesrečni Smolec je vse popil, skoraj na dušek, da se je do nezavesti upijanil.

Smolec je bil eden tistih, ki so bili najbolj zaljubljeni v Perso. V pijanosti je jel počenjati neumnosti. Ko je prišla med drvarje, je stopil k njej in jo meni nič tebi nič prijel okoli pasu in hotel stisniti k sebi. Jezno ga je sunila od sebe, da se je opotekel. To ga je silno razkačilo. Pobrall se je in spet skočil k njej. Na vsak način jo je hotel poljubiti.

Persa je poklicala na pomoč. Priskočil je Janez, ki je bil najbližji, in odtrgal Smolca od nje. Preden pa se je zavedel, je Smolec potegnil izza pasa nož in ga z njim sunil v ramo.

Zaskolelo ga je in nenadoma je začutil, kako se je nekaj toplega razlilo po njegovi rami. Z zdravo desnico se je zgrabil za ramo in kriknil: «Oklal me jel!»

Ko je Smolec zagledal kri in videl bledega Janeza, se je zdajci streznil. Roke so mu začele drhteti in nož mu je padel na tla. Najbližji drvar ga je pobral in zagnal v grmovje.

Janeza se je lotevala nezavest. Eden izmed drvarjev ga je prestregel in ga odvedel v hišo.

Persa se je šele zdaj zavedla, kaj se je zgodilo. Prvi mah je ostala kakor prikovana, potem pa je zbežala za Janezom.

Tovariši so mu prav tedaj slekli sukajče in eden je raztrgal srajco, ki je bila že vsa krvava. Rana, hvala bogu, ni bila globoka, vendar je močno krvavela.

Povojev niso imeli pri roki. Persa, ki je bila zelo spretnih rok, je raztrgala dve brisači in ga skrbno obvezala.

Rana ga je bolela. Cutil je, kako izgubija kri. Čeprav je bila obveza debela, je vendar kaj kmalu kri udarila skozi njo. Naposled se je le ustavila.

Drvarji so med tem odsli na delo. Tudi Smolec. Mrzel pot mu je pokrival čelo, kajti bal se je orožnikov, še bolj pa maščevanja tovarišev, če bi se Janezu kaj pripetilo. Vedel je, da ga imajo vsi radi in da nesreča, ki bi se mu pripetila, ne bi ostala neplačana. Vse popoldne se je oziral okoli sebe, da bi videl, ali morda ne prihajajo orožniki ponj. Toda orožnikov ni bilo.

Janez je čutil, da je slab. Izguba krvi mu je vzela precej moči in vedel je, da vsaj teden dni ne bo za delo. Vse popoldne je bila Persa pri njem. Stregla mu je kakor mati otroku ali pa še bolj. Vsako željo mu je izpolnila. Teh sicer ni bilo dosti. Janez je bil skromen.

Šele zdaj je videl, kako je lepa. Čudil se je, da tega ni prej opazil. In še nekaj drugega je

zaznal. Videl je, kako njene oči neprestano uha-jajo k njemu. V teh pogledih ni bil samo strah za bolnika. To je takoj opazil. Čeprav ni imel dosti opravka z ženskami, jih je dobro poznal. Videl je, da gleda Persa dosti bolj prijazno kakor druge. Zdaj jo je pa še rešil pijanega Smolca...

Zalostno se je nasmehnil, ko se je zavedel svojega položaja. Od doma je zbežal zaradi dveh žensk: zaradi Anice, ki so mu jo hoteli vzeti, in zaradi Španove, ki so mu jo hoteli vsiliti. Zdaj pride sem, da bi delal — in spet nova ženska.

In kako boječe, prijazno je z njim govorila. Sam ni vedel, kolikokrat se mu je zahvalila za rešitev. Samo smehljaj se je.

«Saj ni bilo nič posebnega», je rekel. «To bi storil vsakdo na mojem mestu. Da me je pa sunil z nožem, sem sam kriv. Zakaj nisem pazil?»

«Ne bi bil vsakdo tako storil», samo to je rekla. «Poznam jih. Vsi so enaki. Že lani mi niso dali miru.»

«Kaj pa letos? Nikoli nisem gledal na vas.»

«Tudi letos. Saj se jih kar otresti ne morem. In prav ta, ki me je danes napadel, je bil zmeraj najbolj predrzen. Drugi niso taki.»

Janez se je zamislil in umolknil. Spomnil se je besed, ki mu jih je Andrejec nedavno povedal. Proti večeru se je Andrejec prvi vrnil. Skrbelo ga je za Janeza in ni mogel mirno delati.

Dobil ga je na ležišču in Perso ob njegovi strani. Ko je odprl vrata in obstal na pragu, ga je nekaj streslo. Ni vedel, kaj je bilo. Morda strah, morda kaj več.

CEL TRAVNÍK V PRALNEM KOTLU!

Kakor spravi solnce, kadar belimo perilo na travniku, na milijone kisikovih mehurčkov skozi mokro perilo, prav tako potisne Radion na milijone kisikovih mehurčkov s čistilno peno mila vred že med pranjem skozi tkanino. Veliko bolj zanesljivo in hitro postane na ta način perilo snežno-belo in čisto!

Schichtov RADION

DELUJE V KOTLU KAKOR SOLNCE NA TRATI

R.1.2-33

v Avstriji prepovedane politične stavke kakor tudi stavke v podjetjih, važnih za vsakdanje življenje.

Naredba vsebuje tudi določbe za varovanje onih, ki pri stavkah nočejo sodelovati.

V Nemčiji je nastal spor med vladnimi možmi.

Prusija je dobila novo vlado

s predsednikom Göringom, ki je med glavnimi voditelji narodnega socializma. Zasedba pruskih gospodarskih ministrstev pa ni všeč državnemu gospodarskemu ministru Hugenbergu, češ, da je vzdrževanje teh ministrstev v pruski vladi odveč. Göring na tej zasedbi vztraja in zato še ni jasno, kako se bo spor zaključil.

Naredba o podpiranju brezposelnih in pobijanju delomrznosti

Ban dravske banovine je na osnovi zakona o notranji upravi predpisal naredbo o podpiranju in pobijanju delomrznosti.

Za brezposelne v smislu te naredbe se smatrajo osebe,

ki zaradi izrednih gospodarskih razmer brez svoje krivde ne morejo dobiti zaposlitve niti v svoji niti v kaki drugi stroki in nimajo lastnih sredstev niti druge možnosti za preživljanje.

Skrb za brezposelne

spada v področje socialnega udejstvovanja občine, ki jo vrši s svojimi sredstvi in s pomočjo države, banovine, javnih in zasebnih človekoljubnih ustanov, organizacij delodajalcev in delojemalcev in zasebne dobrotelnosti.

Kot osrednja organizacija za pomoč brezposelnim v dravski banovini posluje na sedežu banske uprave

osrednji pomožni odbor za dravsko banovino.

Po potrebi se osnujejo v posameznih občinah še občinski pomožni odbori. Osrednji pomožni odbor sestavljajo zastopniki banske uprave, občin s številnim delavstvom, cerkvenih oblastev, človekoljubnih ustanov in organizacij, delavcev in delojemalcev, ki jih določi ban. Osrednji pomožni odbor izvoli iz svoje srede izvrševalni odsek, ki vodi njegove posle po njegovih navodilih in pod njegovim nadzorstvom.

Pisarniške posle vrši oddelek banske uprave za socialno politiko in narodno zdravje.

Občinske pomožne odbore

volijo občinske uprave izmed svojih članov, morejo pa k sodelovanju pritegniti tudi zastopnike drugih ustanov in organizacij. Občinski pomožni

odbori so dolžni vzajemno delovati z osrednjim pomožnim odborom in temu pošiljati od časa do časa poročila o svojem delu.

Osrednji pomožni odbor in občine osnujejo posebne podporne sklade za brezposelne,

v katere se stekajo vsa sredstva, dobljena s prostovoljno nabiralno akcijo in prispevki države, banovine itd., v občinske podporne sklade pa tudi prispevki iz splošnih občinskih sredstev in morebitnih ustanov, daril, volil in sličnih sredstev, ki so izrečno namenjena podpiranju brezposelnih.

V podporni sklad osrednjega pomožnega odbora oddajajo občinski podporni skladi mest Ljubljane, Maribora, Celja in Kranja še vsak po 10 odstotkov dohodkov iz prostovoljne nabiralne akcije. Isto velja za prostovoljne prispevke delodajalcev in delojemalcev v industrijskih krajih. Iz teh in drugih svojih sredstev podeljuje osrednji pomožni odbor občinskim pomožnim odborom,

če bi njihova lastna sredstva ne zadostovala za kritje utemeljenih potreb,

kar morajo v prošnji za podporo natančno obrazložiti.

Osrednji pomožni odbor in občinski pomožni odbori v avtonomnih mestih upravljajo in razpolagajo s podpornimi skladi pod nadzorstvom pristojnega sreskega načelnika.

V mejah razpoložljivih sredstev se pomaga prvenstveno

brezposelnim z rodbinskimi člani in onim, ki so dalje časa brez zaslužka. Način pomoči določijo osrednji odbor, odnosno občinski pomožni odbori po naslednjih načelih:

1.) Prvenstveno se morajo brezposelne osebe, ki so brez sredstev, zaposliti pri javnih in zasebnih delih.

2.) Kjer te možnosti ni, se jim pomaga z živili in drugimi življenjskimi potrebščinami.

3.) Denarne podpore se dajejo le v izjemnih primerih. V tem primeru se mora zahtevati, da se brezposelni zaveže, da bo to podporo odslužil, odnosno vrnil, kadar mu bo to mogoče.

Namesto osebnih podpor se morejo ustanoviti javne kuhinje, iz katerih prejemaajo brezposelni hrano.

O izdani pomoči se mora voditi natančen pregled.

Brezposelna oseba, ki nima sredstev za preživljanje in je pristojna v dotično občino, se smatra za ubožno in veljajo zanjo predpisi o ubožni preskrbi.

Osebe, ki bivajo v občini nepretrgano vsaj tri leta, podpira občinski pomožni odbor v mejah razpoložljivih sredstev enako kakor brezposelne, ki so v občini domovinsko pristojne. Osebe, ki so v občini nastanjene vsaj dve leti, dobe brezposelno pomoč za čas treh mesecev, osebe, nastanjene vsaj eno leto, za čas enega meseca, osebe, zaposlene v zadnjem letu v občini vsaj šest mesecev, četudi ne bivajo v njej, brezposelno pomoč za čas 14 dni in naposled osebe, zaposlene vsaj tri mesece, pomoč skozi tri dni.

Podpiranje pa se mora nehati, ko le brezposelni našel zaposlitev ali je odklonil zaposlitev,

ki mu jo je preskrbel pomožni odbor, ali če je ta ugotovil, da je brezposelni zlorabil pomožno akcijo, odnosno da je vzrok njegove nezaposlenosti delomrznost.

Občinski pomožni odbori vodijo ob sodelovanju občinskih uradov pregled brezposelnih

kakor tudi možnosti za njihovo zaposlitev. Da se omogoči pregled brezposelnih, si mora vsaka taka oseba preskrbeti razvidnico za brezposelne, ki jih izdajajo občine bivališča.

V razvidnico za brezposelne je vpisati, od kdaj je oseba brez zaposlitve, in podatke o vseh podporah, ki jih je prejela bodisi od pomožnih odborov bodisi od drugih javnih ali zasebnih podpornih ustanov.

Iskati dela pri pomožnih odborih zunaj okoliša lastne občine je dovoljeno samo takim ose-

«Kako je Janez? Ali se kaj bolje počutiš?»

«Dà, dosti bolje je. Sicer pa ni bilo nič hudega», ga je jel tolažiti. «Nekoliko krvi je odtoklo, to je bilo vse. Drugi teden pojdem spet na delo. Nekaj dni počitka se mi bo pošteno prileglo. Posebno, ko imam še tako skrbno postrežnico.»

Nasmehnil se je in niti opazil ni, da je Andrejec po njegovih besedah zardel.

«Nič ti ne bi bilo treba skrbeti. Če sem se takrat popravil, ko so me vsega razbitnega prinesli iz prepada, se bom tudi zdaj.»

Andrejec je sedel k njemu na rob postelje. Na drugi strani je čepela Persa in se sklanjala nad Janezom. Obkladke mu je dajala na čelo. Andrejec sam ni vedel, kdaj mu je ušel pogled k njej. Kar požiral jo je z očmi. Janez je to videl, toda ni ga hotel zmotiti, čeprav ga je mislil še nekaj vprašati.

Medtem so se vrnila tudi drugi drvarji. Rado vedno so šli najprej v spalnico, da bi vprašali Janeza, kako mu je.

Poslednji je bil Smolec. S povešeno glavo je stopil čez prag, kar ni se upal priti k tovarišem, ki so obstopili Janezovo posteljo. Tedaj so ga opazili. Niti lepega pogleda mu ni nihče privoščil, da je bil pošteno v zadregi. Tudi Janez ga je opazil. Videl je njegov skesani obraz.

«Le pojdi sem, Smolec», mu je prijazno rekel. «Je že dobro. Nič hudega ni. Drugič boji bolj oprezen in ne napij se kakor krava. Povsod je treba mere. Pri pijači še najbolj. In še nekaj — Perso pusti pri miru. Če boš še drugič počenjal

neumnosti, se pa drugače spogledava», je resno dodal.

Osramočen in vendar vesel, da ni bilo nič hujšega, je stopil Smolec bliže.

Tovariši so še zmeraj molčali. Nihče ga ni maral.

In minil je drugi, tretji dan. Janezova rana se je pod spretno Persino roko hitro celila. Prvo noč je Janez zaradi bolečin le malo spal, zdaj se mu je pa tudi spanje vrnilo. Peti dan je že hodil okoli, toda na delo še ni mogel iti. V nedeljo sta šla z Andrejcem na vas, kjer so imeli zdravnika. Ta mu je pregledal rano in povedal, da bo kmalu dobra. In res, drugo sredo je šel Janez že v gozd.

Za ta dogodek razen drvarjev ni nihče zvedel. Pred nadzornikom so ga skrbno prikrivali iz dveh vzrokov. Če bi vedel, da Janez leži, za tiste dni ne bi dobil plače in še Smolec bi imel sitnosti. Te bi mu bili sicer privoščili, saj jih je zaslužil, toda Janez jih je prosil, naj molče.

Šesto poglavje.

Nekega večera, ko je bil Janez sam z Andrejcem, sta se pogovarjala o domu. Čudno, ti pogovori so postajali čedalje bolj pogosti. Oba je vleklo nazaj. Oba sta čutila, da jima nekaj manjka. Posebno Janez. Sam ni vedel, kaj je vzrok. Ni vedel, kaj ga kliče. Ne oče. Njega je skoraj sovražil; saj je dobro vedel, da je on edini kriv vse njegove nesreče. Tudi dom ga ni klical. Lepa je bila Goljava, toda odtujil se ji je, ko je šel od nje. Zdelo se mu je, kakor bi ga bila izgnala. To

izgnanstvo mu je podzavestno vcepilo sovraštvo do nje. In vendar se je je včasih, ob urah samote, rad spomnil. Lepa je bila Goljava...

«Andrejec,» je rekel, «mislil sem, da bom tu zadovoljen. Prve čase sem bil, zdaj pa me je tudi to minilo. Kako dolgo bomo še delali v gozdih?» «Še mesec ali dva. Potem pridejo jesenski dnevi, dež in povodnji. Takrat v Slavoniji ni lepo. Tudi delati ni mogoče.»

«Ne vem, ali bom mogel ostati tu tako dolgo», je Janez tiho rekel. «Bog ve, odkod imam to kri. Neprestano me žene drugam, v druge kraje, in kar nesrečen sem, če moram kje dolgo ostati. Kakor cigani...»

«Jaz bi ostal zmeraj tu», je tiho povedal Andrejec. Potem se je ugriznil v ustnice. Opazil je, kako se je Janez nasmehnil.

«Vem, da bi ostal», je rekel. «Zaradi Perse.»

«Dà, zaradi nje», je prostodušno priznal Andrejec. Rad jo imam. Ona pa se zame ne zmeñi. To me boli. Vidiš, kako rad bi bil v tvoji koži. Za teboj gleda, ti ji pa še prijaznega pogleda ne vrneš.»

«Za menoj gleda?» se je Janez prisiljeno začudil. «Niti opazil nisem tega.»

Samo zato se je delal takega, da ne bi tovariša razžalil.

«Srečen bi bil, če bi me rada imela», je rekel Andrejec.

Govoril bom z njo», je Janez odvrnil. «Morda tvoje ljubezni še opazila ni.»

bam, ki se izkažejo z razvidnico za brezposelne, opremljeno z uradno ugotovitvijo dotičnega občinskega urada o nemožnosti zaposlitve, odnosno prehrane v območju stalnega bivališča.

Vsi organi javne varnosti so dolžni, osebe, na katere naletijo pri iskanju zaposlitve ali podpor, legitimirati.

Če se dotična oseba ne more izkazati z izkazili za brezposelne in se na osnovi celotnega zaslišanja ugotovi, da je vzrok njenega pohajkovanja delomrznost, jo je izročiti pristojnemu sodišču zaradi kazenskega zasledovanja. V mestih in večjih krajih je v ta namen često prirejati racije. Policijska oblastva in sreska načelstva morajo skrbeti, da se vse osebe, ki se zalotijo pri pohajkovanju in se jim dokaže delomrznost ali zlorabljanje javne dobrodelnosti, odpravijo v pristojne občine, brezposelni delomrzneži iz drugih banovin in tujci pa nemudno izženejo iz banovine, odnosno iz države. Za naše državljane je tudi takoj obvestiti pristojno občino, ki ima dolžnost, da take delomrzneže najstrože nadzira in v primeru odstranitve iz občine o tem obvesti pristojno sresko načelstvo zaradi razpisa tiralice v «Policijskem dnevniku», odnosno zaradi oglavitve za delomrzneža. Osebe, ki zlorablajo dobrodelne podpore, je oddati varnostnim organom zaradi postopka v smislu odredb te naredbe.

Kjer je občinski pomožni odbor poskrbel za preživljanje ubožcev in nezaposlenih,

je vsako beračenje od hiše do hiše brezpogojno odpraviti.

Osebe, ki se kljub temu zalotijo pri tem poslu, je napotiti pristojnemu pomožnemu odboru, v ponovnih primerih pa izročiti varnostnim organom, ki postopajo po prednjih določilih te naredbe. Osebe, ki se kaznujejo zaradi zlorabe dobrodelnosti z zaporno kaznijo, naj se pri izvršitvi te kazni prisilno uporabijo za delo, ki ga organizirajo občine.

Prekrški te naredbe se kaznujejo

na osnovi zakona o notranji upravi z denarno globo od 10 do 1000 Din, odnosno ob neplačilu denarne kazni v odrejenem roku z zaporom od enega do dvajset dni nevarno sodno-kazensko zasledovanju.

V roku desetih dni se morajo obstoječi pomožni odbori prilagoditi določbam te naredbe.

«Ne, rajši molči», je hitro vzkliknil Andrejec in ga prijel za ramo, prav tam, kjer ga je zadel nož, da je Janez v bolečinah zastokal. «Bog ve, kaj bi si potem mislila...»

«Bom že naredil, da bo vse prav», je dejal Janez in se zagonetno nasmehnil.

Hotel je Persi še tisti večer povedati, kako je z Andrejcem, toda vse se je drugače obrnilo. Čas ga je prehitel.

Zvečer je nanese slučaj, da sta se s Perso dobila na samem pri potoku. Zajemala je vodo in skoraj bi bila padla v potok, da je ni prestregel. Tedaj je začutil, kako se je naslonila nanj, kako se je njena roka oklenila njegovega vratu in ga ni hotela izpustiti.

«Hvala, Janez», mu je rekla. «Srečo imaš z menoj. Dvakrat si me že rešil.»

Janez se je posmejal.

«Ta rešitev je še manj vredna od prve. Saj bi bila sama iz potoka prilezla», je dejal. «Kvečjemu obleko bi si bila zmočila.»

Hotel je vse obrniti na smešno.

Toda Persa ga ni hotela razumeti.

«Nikar se ne podcenjuj», mu je rekla. Hotela je reči še več, toda ni našla pravih besed.

«Ali te ni nič strah samote?» jo je vprašal, ko sta se obrnila proti hiši.

«Kaj me bo strah, ko imam pa tako dobrega zaščitnika!» se je nasmehnila in ga zvedavo pogledala, kakor bi hotela videti, kako bo na ta poklon odgovoril.

DOPISI

BREGANA. (Smrtna kosa.) Na veliko noč je umrl v starosti 49 let g. Franc Jurkošek, finančni preglednik v pokoju. Pokojnik je služboval v raznih obmejnih krajih ter je povsod vestno vršil svojo službo. Po upokojitvi si je zaželel odmora ter se je posvetil svojemu gospodarstvu. Tudi kot gospodar je bil zelo marljiv in morda ga je prav ta njegova marljivost prerano spravila v hladni grob. Na velikonočni ponedeljek se je vršil pogreb, katerega so se udeležili breganski Sokol, bregansko gasilno društvo, Sadjarsko društvo iz Velike doline, finančna kontrola iz Cerkelj ob Krki in iz Brežic in mnogo domačega občinstva. Od pokojnika se je poslovil v imenu Sokola z genljivimi besedami starosta gosp. Pero Rajčević, a pevski odsek Sokola mu je zapel poslednjo žalostinko. Pokojniku, ki zapušča ženo in tri mladoletne otroke, bodi pohanjen blag spomin!

JEŠENCI. Prejeli smo: «Slovenski gospodar» z dne 12. t. m. je prinesel vest o požaru, ki je upepelil gospodarsko poslopje posestnika Ivana Hojnika v Ješencih, s pripombami, da so pogoreli vsi stroji, vse gospodarsko orodje, seno in drugo. To ni vse resnično. Poslopje je bilo čisto prazno. Strojev dotični posestnik nima nobenih. Seno se je odstranilo že pred požarom in kmetijsko orodje je pri stanovanjski hiši Ivana Hojnika. Škoda je bila torej mnogo manjša, kakor je bilo navedeno. Sicer pa je bilo tudi poslopje že v zelo slabem stanju. Marija Škofova iz Ješencev.

LEHEN NA POHORJU. (Smrtna kosa.) Koščena roka bele žene je segla v obitelj Medvedovo ter utrgala nit življenja Mihcu, staremu komaj 19 let. Mladenec je bil zelo priljubljen, kar je pokazal pogreb, ki se ga je udeležilo ogromno število občinstva. Pokopali smo ga na cvetno nedeljo. Ob strahcu žalnega spreveda je korakala mladina in ribniška godba je svirala žalostinke. Razen župnika g. Alojzija Vrhnjaka so se ob odprtem grobu poslovili od pokojnika še gospodje Pepo Osvald, Plivelič, Vernik in Ivan Ovčar. Bodi pokojniku ohranjen blag spomin!

LJUTOMER. Sreski odbor JRKD se pripravljajo na letni občni zbor, ki se bo vršil 14. maja ob 10. dopoldne v Gornji Radgoni, na kar opozarjamo vse krajevne organizacije. V zadnjem času se je vršilo več občnih zborov krajevnih organi-

Toda Janez se je delal, kakor ga ne bi bil slišal...

«Ko bodo šli že vsi spat, me počakaj tu», mu je dejala. «Nekaj ti moram povedati. Zdaj nimam časa.»

In odhitela je v kuhinjo.

Janezu je bilo nerodno. Ni vedel, kaj Persa misli. Ali pa je vedel?...

Premišljal je, kako naj uredi, da bo vse prav. Ali naj se dogovori z Andrejcem, da pojde on namesto njega? Takoj pa je to misel zavrgel. Tako se bo dekletu samo zameril in Andrejec še bolj. Najti mora boljše rešitev.

Samo kako in kje? Ta misel ga je morila ves večer. Sklenil je že, da ne pojde na sestanek, toda spet se je premislil. Pojde in tam se bo že kako uredilo.

In res je šel. Lep, jasen večer je bil in na tisoče zvezd je sijalo, da je bilo vse nebo od obzorja do obzorja kakor nezmerno velika črna preproga, posuta z demanti. Po ozki stezi skozi grmovje je krenil k potoku. In kmalu je zagledal v senci obrise ženske postave v beli obleki.

Persa je že čakala.

Po prstih je prišel do nje, da ga je opazila šele poslednji trenutek.

Kar prestrašila se je, ko ga je zagledala.

«Zdaj sem tu», je mirno rekel.

V zadregi je pogledala v tla. Stopil je k njej in ji dejal:

«Kaj si mi hotela lepega povedati?»

Molčala je. Potem ga je očitaje pogledala.

Zopet lepo —
res varovano po
vsakem pranju

Vedno z
GAZELA
TERPENTINOVIM MILOM
Pere res belo!

zacij, na katerih se je videlo, da se kmečko ljudstvo vedno bolj zanima za gospodarska in politična vprašanja. Dne 8. t. m. se je vršil zbor krajevne organizacije v Gornji Radgoni. Dne 9. t. m. dopoldne je bil v Negovi lepo obiskan strankin šod, na katerem je bilo nad 100 udeležencev. Politično poročilo je podal narodni poslanec g. Zemljič, za njim pa je predaval o živinorejskih vprašanjih veterinarski svetnik g. Škof. Popoldne istega dne je bil javen shod v Šafarskem s prav lepo udeležbo. Poročali so narodni poslanec g. Zemljič, banovinski svetnik g. Skuhala in veterinarski svetnik g. Škof. V ponedeljek 17. t. m. se je vršil pod vodstvom predsednika krajevne organizacije g. Ivana Krefta občni zbor pri Svetem Juriju ob Ščavnici. Udeležili so se zboru številni ugledni gospodarji iz okolišja krajevne organizacije. Na vseh teh shodih, odnosno občnih

«Janez, govoriti sem hotela s teboj. Ali nisi uganil... zakaj?...»

Zdaj je bil Janez razorozen. Njen očitajoč glas ga je prevzel. Žal mu je bilo prejšnjih besed. Čutil je, da ima opravka z mladim, nepokvarjenim dekletom.

Pri njem doma dekleta niso bila. Skrivajo se, časih celo pretvarjajo. Tu, sredi samotnih gozdov, pa je srečal deklet, skoraj otroka, ki se mu je sama upala povedati, da ga ima rada. Ali vsaj pokazala je to.

«Vem, Persa, kaj mi hočeš povedati», je tihe rekel. «Žal mi je, da sem se delal, kakor ne bi vedel. Toda morda je tako bolje...»

«Zakaj?» ga je plaho vprašala.

«Ne poznaš me še, Persa», je dejal. «Ko bi vedela, kako je z menoj, bi drugače govorila. Ali misliš, da sem res prišel za delom v Slavonijo?»

«Čemu pa?» ga je začudeno vprašala.

«Dela bi imel doma dovolj... Ko bi ga hotel, pa mi ni bilo do njega. Pozabe sem prišel iskat sem.»

«Pozabe, ne razumem te», je priznala.

«Da, pozabe.»

In sam ni vedel, kdaj ji je začel pripovedovati svojo povest. Vse ji je odkril: kako rad je imel Anico, kako mu je oče hotel vsiliti drugo, da bi še povečal svoje posestvo, in kako se mu je on uprl. Tudi o usodnem nesporazumljenju ji je pravil. Povedal ji je, kako je Anico povsod iskal; pa je ni mogel dobiti..

zborih, so bile sprejete resolucije iz raznih, predvsem gospodarskih vprašanj, ki bodo predložene občnemu zboru sreske organizacije. Dne 23. t. m. je bil občni zbor krajevne organizacije v Apačah, s katerim so zaključeni občni zbori krajevnih organizacij v srezu.

ROVTE PRI LOGATCU. (S m r t b l a g e g a ž u p n i k a g. S u š n i k a.) Na velikonočno nedeljo zjutraj, ko se je razlegala povsod vesela Aleluja in ko se je vila velikonočna procesija v zgodnjih jutrnjih urah, je umrl tukajšnji župnik in duhovni svetnik g. Matevž Sušnik po sedemmesečni bolezni. V rovtarski župniji je pokojnik župnikoval 25 let. Bil je zaradi svojega ljubeznivega značaja splošno priljubljen med svojimi župljani in spoštovali so ga njegovi duhovniški tovariši. Skromno in mirno je živel vse svoje življenje in skrben duhovnik je bil in vzoren učitelj otrokom v šoli. Znan je bil kot velik prijatelj in dobrotnik siromakov. Noben siromak ni odšel od njega praznih rok. Pogreb nepozabnega župnika se je vršil ob veliki udeležbi župljanov in tujcev. Pokojnika je pokopal g. dekan z Vrhnike ob prisostvovanju 25 duhovnikov. G. dekan je imel o pokojniku lepo pridigo, tako da je jokalo mlado in staro. Blagega pokojnega župnika bomo ohranili vsi v najlepšem spominu!

SREDIŠČE OB DRAVI. Februarja smo imeli mlečni kontrolorji v Ormožu dvodnevni tečaj. Hvala našim predavateljem, ki so nam dva dni neumorno predavali, in banski upravi, odnosno g. banu, ki tako vneto skrbi za povzdigo živinoreje in kmetijstva. Napravili smo tudi obisk k g. Petovarju v Ivanjovcih, da smo si ogledali njegovo živinorejo in svinjerejo. Najlepša hvala gospe Petovarjevi, ki nam je rade volje pokazala vzorne svinjake.

SV. RUPERT V SLOVENSkih GORICAH. Na velikonočni ponedeljek so prišli neki fantje od Sv. Barbare k nam k drugi službi božji in so izživali domačine, kar je imelo za posledico pretep prav med pridigo. Pri pretepu je dobil rekrut Franc Benko iz Selc kroglo v nogo in je moral namesto k vojakom v bolnišnico. Od Barbarščanov je bil precej poškodovan Janez Jenise. Kdaj bo sirovih pretepaških navad konec?

ZREČE. V nedeljo 7. maja se bo vršil s pričetkom po rani maši pri tukajšnjem šolskem čebelnjaku pod okriljem čebelarke podružnice za konjiški srez in pod strokovnim vodstvom g. Peternela, župnika v pokoju, celodnevni čebelarski poučni tečaj. Vabljeni vsi čebelarji!

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

POSPEŠUJMO REJO KOKOŠI!

V zadnjem desetletju ima perutninarstvo s proizvodnjo jajc vse važnejšo vlogo v svetovnem gospodarstvu. To se vidi iz primerjave številca perutnine v posameznih državah na osnovi uradnih podatkov. Tako se je na primer število perutnine v razdobju od l. 1923. do l. 1930. povečalo v Zedinjenih državah od 280 na 470 milijonov, v Nemčiji od 64 na 84, v Veliki Britaniji od 48 na 76 in v Kanadi od 29 na 61 milijonov.

Še v večjem razmerju se je povečala proizvodnja jajc, in sicer zaradi naprednejše gojitve, s katero se je dosegla večja nesnost pri kokoših. V Kanadi je bila v letu 1913. povprečna letna nesnost kokoši komaj do 78 jajc, medtem ko je bila do leta 1929. dosežena že nesnost do 95 jajc. V Nemčiji znese kokoš letno povprečno 80 jajc, v Veliki Britaniji 100, v Danski 110. Dandanes so te številke seveda že prekošene. Tako se je holandskim in danskim rejcem posrečilo dvigniti povprečno nesnost na letnih 150 do 160 jajc.

Podatki o rabi jajc so istotako zelo zanimivi, zlasti glede na različne sloje prebivalstva. Delavec v Nemčiji porabi v dobrih časih letno okoli 100 kosov, nastavljenec z enakimi dohodki 105, uradnik pa okoli 115. Ob večjih dohodkih rase tudi raba jajc in doseže v Nemčiji letno na enega prebivalca povprečno okoli 250 kosov. Isto število kokošjih jajc porabi povprečno prebivalec v Ameriki, v Kanadi celo 266, v Angliji 140, na Češkoslovaškem 94, v Finski pa samo 31. Koliko se porabi jajc v Jugoslaviji, ni natančno dognano. Upajmo, da nismo daleč zadaj za Finsko. Sicer pa rase raba jajc leto za letom v vseh prosvetljenih državah.

V vrsti držav, ki proizvajajo po eno milijardo jajc letno so: Danska, Španija, Irska, Češkoslovaška in Jugoslavija. Japonska in Holandska jih pridelala po dve milijardi. Po tri milijarde jajc na leto producirajo Italija, Poljska, Anglija in Kanada. Daleč pred njimi je Nemčija s pet in pol milijarde. Tolče jo seveda prostrana Rusija, in to kar z desetimi milijardami. Največ jajc od vseh držav pa pridelata letno Kitajska, in sicer okoli 30 milijard.

Vidimo torej, kako velevažni trgovinski predmet predstavljajo kokošja jajca. Ker pa izvažajo jajca 17 držav, a uvažajo jih samo 7, so težkoče držav izvoznice zavoljo izpreminjajoče se rabe in naraščajoče produkcije precej velike.

Važno mesto v trgovini z jajci (zlasti pri izvozu) zavzemajo s precejšnjim uspehom že danes ponekod v svetu izvozne jajčarske zadrage, ki se izkušajo uveljaviti s standardnim blagom. Nedvomno je to edina pravilna pot za uspešni razvoj trgovine z jajci.

Mi Slovenci seveda ne želimo stati ob strani. Prav koristno bi bilo, če bi izboljšali našo rejo kokoši na stopnjo naprednejših narodov. To bi dosegli tem lažje, ker imamo v naši selekcionirani rjavi štajerski kokoši preizkušeno pasmo, s katero moremo doseči iste in celo še boljše uspehe od naših sosedov. O tem pa drugič.

Emerik Stoklas, kmetijski referent

Tedenski tržni pregled

ZIVINA. Na ptujskem sejmu so bile za kilogram žive teže nastopne cene: kravam 1-50 do 3-75 Din, telicam 2-50 do 5, volom 2-50 do 4-75, bikom 2-50 do 3-50. Konji so se prodajali po 625 do 3750 Din za glavo. Svinj je bilo na svinjski sejmu pripeljanih 32 in je bila cena od 7 do 9-50 Din za kilogram žive teže.

HMELJ. Zanimanje Amerike za hmelj se je na evropskih tržiščih pokazalo predvsem v Ž a t c u, kjer je bilo tudi zadnji teden veliko povpraševanje za preostanek lanskega pridelka. Nakupovalo se je predvsem za ameriški račun. Cene so se naglo dvignile in se gibljejo zdaj med 1600 do 1800 Kč za 50 kg (65 do 73 Din za kilogram). Tudi v Nemčiji so cene hmelju nadalje zelo čvrste, čeprav ni opazati večjega zanimanja za izvoz v Ameriko. Zadnje dni so v Nürnbergu plačevali hallertauski hmelj po 210 do 215 mark za 50 kg (69 do 71 Din za kilogram). V Savinjski dolini je lansko blago z malenkostnimi izjemami že razprodano, zato ni kupčije. Za letošnje blago se v prodaji v naprej plačuje 20 do 25 Din, ponekod izjemno 30 Din za kilogram.

KROMPIR. V Ljubljani je cena krompirja na drobno padla na 80 do 85 par za kilogram. Cena na debelo pa mu je po 65 do 75 par.

JABOLKA. Na ljubljanskem trgu so slabša jabolka po 2 do 2-50 Din, boljše pa po 5 do 6 Din za kilogram.

«Zato sem pribežal v Slavonijo», je končal. «Mislim sem, da bom tu našel pozabljenje. Nisem ga mogel. Preveč globoko v srcu je bila moja ljubezen in spomin na njo. Zato trpim.

Morda ne bo več dolgo. Morda še mesec dni, morda niti teden ne. Če ne bo drugače, kar pobegnem nekega dne in pojdem kam daleč, še dalje od doma. Ali pa se vrnem domov», je tiho pristavil.

Persa ga je molče poslušala. Sočutno ga je pogledala, ko je končal in rekla:

«Dosti si pretrpel, Janez.»

Niti besede več. In vendar je bilo v tem kratkem stavku toliko tolažbe, kakor je Janez še ni čul. Iz srca so prihajale te besede... Iz čistega, nepokvarjenega srca.

«Nikogar nimam, ki bi mu lahko svoje težave potožil», je Janez dodal. «Le enega prijatelja imam. Saj ga poznaš, Andrejca. Toda on me ne razume. Ne more me razumeti. Saj ima tudi sam svoje težave.»

«Tolažbe si potreben?» je vprašala. «Ali nimaš sestre, nikogar?»

«Nikogar nimam. Ne brata ne sestre. Morda bi bil sestre potreben», je rekel. «Sestre brate najbolj razumejo, ker čutijo sestriško ljubezen do njih...»

«Naj ti bom jaz sestra», je tiho rekla in mu stisnila roko. «Nikari ne bodi žalosten. Bo že pet bolje. Morda jo najdeš, morda jo pozabiš...»

«Pozabiti je ne bom mogel», je odkrito priznal. «Preveč mi je zrasla v srcu. Če bi jo hotel iz njega iztrgati, bi iztrgal pol srca.»

«Dober si, Janez», je dejala. «Nisem mislila, da so moški taki.»

Hotel ji je povedati še kaj o Andrejcu, o njegovih težavah, toda uvidel je, da tega zdaj ne sme storiti. Preveč svet je bil ta trenutek, da bi smel govoriti o stvari, ki bi morda njo bolela. Sklenil jo je odložiti za drugič.

Ko sta se vračala proti domu, se je Janezu zazdelo, da vidi nekeje med grmovjem senco. Kdo bi le mogel biti?

Vrnil se je v spalnico in tam opazil, da je Andrejevo ležišče prazno. Andrejec je bil tisti, ki je šel za Perso in za njim.

«Prav», si je mislil sam pri sebi. «Če je bil blizu, je moral slišati, kaj sem z njo govoril.»

Pomirjen je legel. Ko je Andrejec tiho stopil v spalnico, je že dremal. V polsnu je še čul, kako se je Andrejec premetaval po postelji, potem pa ga je prevzel spanec.

Drugi dan je bil Andrejec slabe volje. Janez je takoj vedel, kaj je z njim. Ni slišal njegovega pogovora s Perso.

Po kosilu je stopil k njemu.

«Andrejec, pojdi z menoj. Nekaj bi ti rad povedal.»

«Saj vse vem», je odvrnil Andrejec skoraj jezno. «Videl sem vaju snoči.»

«Nič nisi videl», ga je zavrnil Janez. «Pravim ti, pojdi z menoj. Povem ti, kako je bilo!»

In res mu je povedal, Andrejec ga je molče poslušal. Ko je končal, je rekel:

«Krivo sem te sodil, Janez. Saj veš, zaljubljeni ljudje smo vsi enaki. Če vidimo koga drugega, da le pogleda deklo, ki ga ljubimo, smo v ognju. Odpusti mi! Vem da si mi dober prijatelj in da me ne boš izdal.»

«Kaj bi ti odpustil?» se je Janez branil. «Povedal sem ti vse to le zato sam od sebe, da si ne bi kaj mislil. Videl sem te snoči, ko si hodil za nama.»

«Videl si me?» je Andrejec osramočeno vprašal in pobesil glavo. «Ni bilo prav, da sem vaju zalezoval, toda nisem mogel drugače...»

«Vem in tudi ne zamerim ti. Če bom mogel, bom iz srca rad še kaj več zate storil. Persa je dobra. Mlada in prav nič pokvarjena, čeprav je med drvarji, ki niso baš zgledni ljudje...»

«Vedel sem to že prvi dan, ko sem jo videl», je povedal Andrejec. «Drugače ne bi bil za njo gledal. Zato mi je bilo tudi hudo, ko sem opazil, da se zame še ne zmeni ne.»

Zvečer sta se Janez in Persa spet dobila.

Janez je čez dan sklenil, da čimprej odide odtod. Le toliko bo še počakal, da morda pregovori Perso. Hotel je napraviti Andrejcu to uslugo, saj je bil njegov edini prijatelj.

Povedal ji je vse. Persa se je žalostno namehnila, ko ga je čula.

(Dalje prihodnjič.)

Vrednost denarja

Na borzih smo dobili v valuta h:

1 dolar za okrog 53 Din;

v deviza h:

1 holandski goldinar za 23 do 23.50 Din;

100 nemških mark za 1316.80 do 1327.60 Din;

1 dolar za 52.13 do 52.42 Din;

100 francoskih frankov za 225.80 do 227 Din;

100 češkoslovaških kron za 170.67 do 171.53 Din;

100 italijanskih lir za 297.68 do 300.08 Din;

1 avstrijski šiling za 8.30 do 8.50 Din.

Vojna škoda se je trgovala po 198 do 200 Din.

Sejmi

1. maja: Vinica, Turnišče, Ljubno, Videm-Dobrepolje, Trava, Kranj, Berače (Sv. Filip), Veliki Gaber, Murska Sobota, Muta, Ormož, Bohinjska vas.

3. maja: Sevnica.

4. maja: Št. Jurij ob južni železnici, Gornji grad, Domžale, Kočevje, Litija, Lož, Slovenska Bistrica, Toplice, Jesenice.

5. maja: Št. Gotard, Laško, Loka.

6. maja: Veržej, Martjanci.

Kratke vesti

— **Kmetijska šola na Grmu** je 1. t. m. zaključila II. zimski tečaj, katerega je dovršilo 16 učencev. Z odliko so končali šolo: Edvard Rojc iz Hudega pri Radomlju, Alojzij Dežman iz Lancovega pri Radovljici, Ivan Kovič iz Kresnic in Ivan Pečnik iz Bistrice pr Pliberku na Koroškem. Sedem učencev je izdelalo tečaj s prav dobrim, pet pa z dobrim uspehom. Tudi v celoletni šoli se je polletje zaključilo; prvenstvo je odnesel učenec Jonko. Po zahvalni sv. maši je imel ravnatelj zavoda g. inž. Ivo Zupanič na učence poslovljil nagovor, kateremu se je zahvalil učenec Avgust Poglajen iz Velikega Riglja pri Toplicah. Svojemu razredniku profesorju g. Franu Malasku so absolventi izročili spominsko sliko s primeranim poklonilom. Po skupnem kosilu so se učenci odpeljali na strokovno potovanje v Dalmacijo in na Hrvatsko, kamor jih je spremljal profesor gospod Malasek. Potovanje so gmotno podprli banška uprava, sreski kmetijski odbor novomeški in ravnateljstvo zavoda, za kar se jim gojenci iskreno zahvaljujejo. Vtiski, dobljeni na potovanju, ostanejo učencem neizbrisni in bodo povečali njihovo ljubezen do ljubljene države in ožje domovine. Po povratku s potovanja 6. t. m. so se gojenci vrnili na svoje domove.

— **Ugovor proti volitvam glavnega hmeljarskega odbora.** Iz Braslovč poročajo: Naša podružnica Hmeljarskega društva je vložila proti volitvam v glavni odbor Hmeljarskega društva v Zaleu ugovor na bansko upravo. Ugotovilo se je namreč, da se je udeležilo glasovanja 17 delegatov podružnic z Vranskega, iz Vojnika in iz Višnje vasi, dasi te podružnice že tretje leto ne obstajajo in tudi niso imele občnih zborov. Kakor smo izvedeli, je zadeva pred skorajšnjo rešitvijo.

— **Uradni tečaji.** Finančno ministrstvo je objavilo uradne tečaje za preračunavanje tujih vrednot v dinarje zaradi pravilnega pobiranja taks po zakonu o taksah in zaradi odrejanja pristojnosti pri razsojanju. Objavljeni so naslednji tečaji: 1 napoléondor 218.60 Din, 1 zlata turška lira 249, 1 angleški funt 196.30, 1 dolar 57.30, 1 kanadski dolar 54, 1 nemška marka 13.70, 1 poljski zlot 6.40, 1 avstrijski šiling 8, 1 belga 8, 1 pengö 9.30, 1 brazilski milrajs 5.31, 1 egiptski funt 201.30, 1 urugvajski pezo 30, 1 argentinski pezo 11.40, 1 turška papirnata lira 27.40, 100 albanskih frankov 1090, 100 zlatih francoskih ali švicarskih frankov 1110, 100 francoskih frankov 226.20, 100 italijanskih lir 295, 100 nizozemskih goldinarjev 2321, 100 rumunskih lejev 34, 100 bolgarskih levov 41, 100 danskih kron 1038, 100 norveških kron 1005, 100 španskih pezeta 484, 100 grških

drahem 82.60, 100 češkoslovaških kron 170.60, 100 finskih mark 86, 100 letonskih latov 1105.50 dinarjev. Tem tečajem, ki veljajo od 15. t. m., je treba do nadaljnje naredbe dodati še 28.5 % na naslov premije.

DOMAČE NOVOSTI

* **Kraljica na prireditvi Ruskega Rdečega križa.** V beograjskem narodnem gledališču se je v nedeljo pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Marije vršila predstava v korist ruskega Rdečega križa. Predstavi so prisostvovala Nj. Vel. kraljica, rumunska kraljica Marija in kneginja Olga.

* **Druga redna seja banovinskega odbora JRKD** bo v nedeljo 30. t. m. ob 10. v mali dvorani Sokolskega doma v Novem mestu z nastopnim dnevnim redom: otvoritev in imenovanje overovateljev zapisnika, poročilo banovinskega tajnika g. dr. Zajca in blagajnika g. Marna, poročilo ministrov gg. dr. Kramerja in Puclja, poročilo senatorja g. dr. Rožiča o vsučilišču kralja Aleksandra I. v Ljubljani, razprava o vseh poročilih in slučajnostih. Istega dne bo ob 14. seja mladinskega odseka pri banovinski organizaciji JRKD.

* **Novi poslanik za Južno Ameriko.** S kraljevim ukazom je na predlog zunanjega ministra imenovan za našega poslanika v Buenos Airesu dr. Božidar Purić, do sedaj načelnik političnega oddelka zunanjega ministrstva. Dr. Purić velja za enega naših najodličnejših mlajših državljanov.

* **Opozorilo prebivalcem gornjegrajskega sreza.** Sporočili so mi, da osebe, ki so interesirane na tem, da bi se agrarna reforma v našem okraju ne izvedla, begajo nepoučeno ljudstvo, češ, da je agrarna reforma dokončno pokopana, in nagovarjajo ljudi, naj se pogodijo z graščinsko upravo in odkupijo od nje v agrarnem zakupu se nahajajoče njive in travnike, za katerih hektar se baje zahteva kupnina po 2000 Din. Izjavljam, da lažejo vsi, ki širijo take vesti. Agrarno vprašanje v gornjegrajskem okraju še ni rešeno, torej tudi ne more biti pokopano. Nasprotno je res: Agrarna reforma v našem okraju je tik pred rešitvijo, saj bo novi agrarni zakon, ki naj to vprašanje dokončno reši tudi v našem srezu, že na dnevnem redu prihodnje seje narodne skupščine. Ljudje naj torej ohranijo mirno kri in naj se ne dajo zapeljati h kakršnimkoli neprevidnim korakom, ki bi jih kasneje bridko obžalovali! Pri tem naj upoštevajo zlasti dejstvo, da določa agrarni zakon za dve tretjini nižje cene za razlašeno zemljo, kakor jih zahteva sedaj graščinska uprava. Zato še enkrat: Ne dajte se begati od ljudi, ki žele dobro sebi, ne pa Vam! Rasto Pustoslemšek, narodni poslanec.

* **Zračni promet na progi Zagreb—Ljubljana bo odprt 1. junija.** Letala, ki bodo prihajala iz Beograda na zagrebško letališče, bodo od tam startala ob 16.30 v Ljubljano. Povratek iz Ljubljane v Zagreb bo razen ob praznikih in nedeljah vsak dan ob 9.30. Na progi bodo letala jugoslovenska letala znamke «Potez».

* **Podpora banovine za pogorelee v Rogošci.** Ban dravske banovine g. dr. Marušič je naklonil kot prvo pomoč za pogorelee v Rogošci iz sredstev banovine 15.000 Din.

* **Razprava proti dr. Mačku.** Dne 24. t. m. se je pričela pred državnim sodiščem za zaščito države v Beogradu razprava proti dr. Vladimiru Mačku, odvetniku iz Zagreba, ki je obtožen zaradi znanih zagrebških punktacij. Obtožnica brani večje število odvetnikov z dr. Kostičem iz Zemuna na čelu. Senatu predseduje dr. Vasa Petrović. Namestnik državnega tožilca dr. Marokino je prečital obširno obtožnico, iz katere povzemamo: Dr. Maček, rojen 1879. v Jastrebarskem, vdovec, odvetnik v Zagrebu, se obtožuje, da je meseca novembra lani sodeloval pri sprejetju in pismeni sestavi resolucije, določene za nezakonito razširjenje, v kateri se zahteva, da se ozemlje na tej strani Drine, Save in Dunava, ki

ASPIRIN
TABLETE
 Izvrstno učinkujejo pri
REVMAZIMU,
 prehladu, glavobolu, zobobolu in bolečinah v sklepih. Zahtevajte vedno originalne zavitke.

V. z. Jugosla. k. d.
 Zagreb, Gajeva 32.

Oglas je registr.
 pod br. 22.822
 od 23. XII. 1932.

je sestavni del kraljevine Jugoslavije, vrne v stanje leta 1918., ki je nastalo po polomu Avstro-Ogrske, ter da se samo na tej osnovi lahko sklenu nov sporazum o ureditvi nove državne skupnosti. S tem je vršil propagando, naj se del kraljevine Jugoslavije odcepi od celote kot samostojna država, in je zagrešil zločin po členu 3. zakona o zaščiti države, za kar je določena kazen do pet let robije. Dr. Maček je v preiskavi priznal, da je sodeloval pri sestavi teh resolucij, o katerih je bil 7. decembra sestavljen in podpisan poseben protokol. Kje je sedaj ta protokol, dr. Maček noče povedati. Dr. Maček pa obenem zanika, da bi bile te punktacije namenjene za širjenje v javnosti, in pravi, da ne ve, kako so sploh prišle v javnost, predvsem v italijanski tisk. Toda že po svrhi, kakor jo obeležuje sam dr. Maček, je jasno, da so bile te punktacije namenjene za širjenje na nezakoniti način. Razen udeležencev tega sestanka ni mogel nihče drugi razširjati teh punktacij in že s tem je ovržen izgovor obtožnica, da je bila resolucija namenjena samo za ozek krog. Kakšno novo ureditev so si predstavljali začetniki te akcije, tega resolucija ne pove. Po izjavi obtoženca v preiskavi se o tem na zagrebškem sestanku ni podrobno razpravljalo, niti ni prišlo do soglasnega mnenja. V 4. točki zagrebških punktacij se zahteva povratek v stanje leta 1918. Četudi v postavljeni zahtevi ni natančneje povedano, na katero stanje se to nanaša, ali na stanje pred 1. decembrom 1. 1918. ali po njem, je vendar razvidno iz vsebine zagrebške resolucije, da je bilo pri tem mišljeno stanje pred 1. decembrom 1. 1918., torej povratek v ono stanje, ki je nastalo po razpadu Avstro-Ogrske in je trajalo do razglasitve narodnega zedinjenja. Zagrebške punktacije zahtevajo torej odcepitev vsega ozemlja, ki je poprej pripadalo Avstro-Ogrski. Ob koncu naglašajo obtožnica, da je krivda obtoženca jasno dokazana tudi po izjavah, ki jih je dajal dr. Maček raznim evropskim listom. Vprašanje predsednika, ali se čuti krivega, je obtoženec zanikal. Dr. Maček je v svojem zagovoru zlasti poudarjal, da je zanj

vprašanje državnih mej rešena zadeva ter da je imel v mislih samo urejanje države v okviru sedanjih državnih mej, ki so tudi njemu nad vse svete. Predsednik: «Ali priznate akt 1. decembra 1918.?» Dr. Maček: «To je dejstvo, na katerem se ne dá nič izpremeniti, toda po mojem mnenju je bilo vprašanje naravnega edinstva rešeno že mnogo prej v Ženevi.» Predsednik: «Torej smatrate ženevski pakt za končno zedinjenje?» Dr. Maček: «Brezpogojno.» Predsednik: «Od katerega trenutka obstaja torej po vašem mnenju zedinjenje?» Dr. Maček: «Od ženevskega pakta dalje. Mi smo se postavili na izhodno točko leta 1918. Hrvatska je tedaj kot posebna zajednica sklenila sporazum s Srbijo po svojih zakonitih predstavnikih in s tem trenutkom je bilo zedinjenje izvršeno.» Predsednik: «Kaj mislite z vračanjem na leto 1918. Ali je to pred 1. decembrom ali po njem?» Dr. Maček: «Na vsak način pred 1. decembrom. Toda naša resolucija se ne sme pojmovati tako, kakor da bi mi želeli, da se država povrne v stanje leta 1918. To je nemogoče. Mi smo mislili s tem zgolj svobodo samoopredelitve v vprašanju notranje ureditve države.» Predsednik: «Toda vi vendar pravite v svojih punktacijah, da bi se moral nekdo umakniti iz prečanskih krajev. Tu so vendar jugoslovanska oblastva, tu so državni uradniki in drugi uslužbenci. Ali naj bi se vsi ti umaknili?» Dr. Maček: «Ne, mi smo mislili pri tem samo na to, da bi se morali umakniti predstavniki srbske nadvlade. Mi na vsak način hočemo ostati v mejah te države, kjer naj bi se uredilo vse tako, da bodo zadovoljni Hrvati, Srbi in Slovenci.» Predsednik: «Ali se ne bi mogle izvršiti izpremembe v smislu vaših sklepov tudi na osnovi sedanje ustave?» Dr. Maček: «Ne, to ni mogoče.» V svojih nadaljnjih odgovorih na stavljena vprašanja je dr. Maček izkušal dokazati, da obtožba po členu 3. zakona o zaščiti države ni utemeljena, češ, da zagrebška resolucija ni imela namena prepričevati kogarkoli o potrebi izpremembe obstoječega reda. Namenjena da je bila le ožjemu krogu ljudi in da je bilo tudi sklenjeno, da mora ostati tajna. — Nadaljevanje in sodbo objavimo prihodnjič.

*** Jetika zahteva leto v naši državi 50.000 žrtev.** Na zboru Jugoslovenske protijetične lige v Beogradu je predsednik dr. Jordan Stajić izjavil, da boleha v naši državi za jetiko nad 450.000 ljudi, a letno jih umre nad 50.000. Govorniki na zboru so zahtevali, da se mora začeti proti tej bolezni najodločnejša borba.

*** Sneg in slana.** V petek je nenadno sneg pobelil menda vse kraje v Sloveniji. V dolinah se sicer ni držal, a v višjih hribih še zdaj ni povsod skopnel. Visoke gore pa bodo seveda še dolgo ostale bele. Sneg je ohladil ozračje, zaradi česar smo imeli zadnja jutra ponekod lažje slane, ki so gotovo poškodovale zlasti cvetoče sadno drevje in vinograde.

*** Smrt najstarejše Logatčanke.** V nedeljo so pokopali v Dolenjem Logatcu občinsko siroto 98letno Marijo Možinovo, p. d. Kralovo Mico z Broda. Bila je najstarejša Logatčanka. Rodila se je leta 1835. Njena življenjska pot ni bila posuta z rožicami. Kot nezakonskem otroku ji je bila že ob rojstvu usojena služba in je delala vse življenje, dokler je mogla. Njen pokojni bratranec ji je oskrbel na stara leta miren kotiček. V zadnjih letih je oslepela. Blag ji spomin!

Našim čitateljem

pošiljamo brezplačno detaljno literaturo, Preporod namreč: Kako postaneš močan, za delo zmožen in aktivno delaven. — Pišite na naslov:

Beograd, Kralja Milana 15, Miloš Marković

*** Zapoznili velikonočni pozdravi.** Več pozdravov za praznike smo prejeli, ko je bila velikonočna «Domovina» že tiskana. Še celo po beli nedelji smo dobili nekaj takih pozdravov. Žal, je objava zapoznekih dopisov zdaj brez pomena.

*** Dve smrtni nesreči.** Na velikonočni ponedeljek sta se pripetili pri Gorenji vasi kar dve smrtni nesreči, katerih žrtev sta postala dva mladeniča: Leopold Dermota (Jeranov), star 27 let,

iz Žirovskega vrha in Ivan Bogataj (Kačonov), star 30 let, iz Suhega dola. Leopold Dermota se je vračal ponoči s kolesom iz Gorenje vasi domov v družbi treh drugih mladeničev. Vozil je precej naglo, tako da ga ostali niso mogli dohajati. Malo pred Dolenjo Dobravo je pa tako nesrečno padel, da je obležal na mestu nezavesten. Ponesrečenega fanta so naložili tovariši na voz in prepeljali v Gorenjo vas k banovinskemu zdravniku dr. Gregorčiču, ki je ugotovil, da si je ponesrečenec pri padcu prebil lobanjo. Prav v trenutku, ko mu je zdravnik nudil prvo pomoč, je ponesrečenec izdihnil. — Ivan Bogataj, vnet član gorenjevaškega Sokola je v ponedeljek posetil sokolsko prireditve v Gorenji vasi. Bil je vesel in dobre volje. Okrog polnoči se je kljub prigovarjanju svojih prijateljev in znancev odpeljal z motorjem proti domu. Sokolsko dvorano je zapustil v najboljšem razpoloženju. Zunaj je bila noč temna in dež je počasi rosil. Dež je bil baje vzrok njegove nesreče, kajti na ovinku v Gorenji Dobravi mu je prednje kolo zdrsnilo v cestni jarek in nato v prostop v jarku, globok približno 40 cm. Pri padcu je dobil več smrtno nevarnih ran in je obležal pod motornim kolesom mrtev. Bogataj je sin zelo ugledne družine in je pred kratkim prevzel gospodarstvo. Bil je vedno v naprednih vrstah. Pridetnim družinam preminilih iskreno sožalje!

*** Žrtve neumnega streljanja.** Na novo je mariborska bolnišnica sprejela te dni še tri žrtve nesmiselnega streljanja in fantovske neprevidnosti. Med streljanjem je razneslo staro puško 26letnemu posestnikovemu sinu Alojziju Poliču iz Zmarkove pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah. Sila eksplozije je mladeniču odtrgala levo roko v zapestju. Med nabijanjem je eksplodiral možnar 34letnega delavcu Ivanu Kirbišu iz Zrkovcev in je smodnik osmodil Kirbiša po vsem obrazu. Med streljanjem je odletel zaradi premočnega naboja v zrak možnar 23letnemu posestnikovemu sinu Antonu Srebotu iz Gabernika pri Slovenski Bistrici in ga močno oplazil po desni strani glave. Srebot ima poškodovano tudi desno oko. Streljanje ob veliki noči tudi v celjski okolici ni poteklo brez nesreč. V Petrovčah je streljal na veliko soboto popoldne 17letni kovaški vajenec Fran Gajšek s karbidom. Nenadno je eksplodirala s karbidom napolnjena pločevinasta posoda in razmesarila fantu levo lice. Na Dolgi gori pri Ponikvi se je na veliko soboto predčasno sprožil možnar in naboj razmesaril 19letnemu posestnikovemu sinu Francu Zdolšku levico, tako da so mu jo morali pozneje v bolnišnici odrezati do zapestja. Na veliko nedeljo zjutraj se je ponesrečil pri streljanju hlapec Franc Pečnik z Lave pri Celju. Možnarjev naboj mu je razmesaril levico.

*** Smrtna nesreča mladega šoferja.** V noči na 24. t. m. se je pripetila na cesti blizu Sv. Trojice v Slovenskih goricah nesreča, ki si je izbrala za žrtev 30letnega šoferja Antona Fischerja, zaposlenega pri avtobusnem podjetniku Linningerju v Mariboru. Šofer se je vračal na motornem kolesu iz Maribora v Radgono, kjer je stanoval s svojo družino. Ko je privozil do odcepa ceste k Sv. Benediktu, je zavozil v kašipot, ki so ga neznan zlikovci izruvali iz zemlje in položili na cesto. To oviro je Fischer opazil šele v zadnjem trenutku in zavozil z usodno brzino vanj, se prevrnil ter obležal mrtev.

*** Smrtna nesreča otroka.** Pred dnevi se je polil eno leto stari sinček služkinje Ivan Vengust iz Celja s kropom. Dobil je hude opekline po vsem telesu. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je umrl.

*** Požar v Črnomlju.** Na veliko noč popoldne je nastal požar v tovarni največjega črnomeljskega lesnega podjetja, Jugoles, d. z. o. z. Vnelo se je podstrešje nad kurilnico, pa se je ogenj zaradi lesenega ogrodja naglo razširil. Prvi je opazil požar neki delavec podjetja, ki je takoj pozval na pomoč železničarje, ki so takoj pričeli gasiti. Medtem pa je prispelo že tudi gasilno društvo iz Črnomlja, ki ga je isti delavec poklical na pomoč. Vrtilim gasilcem se je posrečilo požar omejiti in pogasiti. Ako bi se vnela še streha, bi to-

varna morala obrat omejiti in bi bilo 400 delavcev ob zaslužek, a mesto bi ostalo brez električne razsvetljave, ker mu tok daje na razpolago elektrarna tega podjetja.

*** Tragična smrt slovenskega pomorca.** V splitski bolnišnici je umrl pomorec Franc Sever, po rodu iz Slovenije, star 23 let. Pozno ponoči je padel v neki prepad blizu morske obale, pri čemer se je nevarno poškodoval na glavi in si zlomil levo nogo. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je kmalu izdihnil.

*** Nevaren požar.** Nedavno ponoči je nastal ogenj v domačiji Franca Tropa v Vodrancih. Gorelo je gospodarsko poslopje tik stanovanjske hiše in so plameni prešli na hišo, ko so domači še vsi spali. Zbudili so se v zadnjem času ter poskakali iz goreče hiše skozi okna. Rešili so si le golo življenje. V gospodarskem posloju je zgorelo poleg sena in žita tudi vse orodje. Tudi konj je poginil v goreči staji. Na pomoč so naglo prihiteli vrli vitanski gasilci pod vodstvom načelnika Zabavnika, ki Tropove domačije sicer niso mogli rešiti, pač pa so preprečili, da se ogenj ni razširil na druge, s slamo krite hiše. Vaščani so prepričani, da je ogenj zanetila zlobna roka. Orožniki so takoj uvedli preiskavo.

*** Smrt otroka pod vozom.** Nedavno je vozil posestnik Gabrijel Ribnikar s Praprotno police z dvorišča čez vrt na polje gnojnice. V voz je bil vprežen vol. Na vrtu se je prav ta čas igral štiri-letni posestnikov sinček Štefan. Ko se mu je približal voz, se je fantek ustavil in hotel odstraniti igračko s ceste. Pri tem pa mu je na gladki travi zdrsnilo in je padel pod zadnje kolo voza. Oče vsega tega ni opazil. Naenkrat je zaslišal otrokovo kričanje. Opazil je, da leži Štefanček vznak pod zadnjim kolesom. Kolo mu je šlo prav čez trebuh. Prestrašeni oče je privzdignil voz in poklical starejšega sina, dvanajstletnega Cirila, da je potegnil Štefančka izpod kolesa in ga odnesel v hišo. Takoj so poklicali iz Cerkelj zdravnika g. dr. Bohinca, ki je nudil ponesrečenemu otroku, ki ni imel vnanjih poškodb, prvo pomoč. Otrok je ostal pri zavesti. Naenkrat pa je začutil hude bolečine in je kmalu umrl.

*** Pogrešane v vodnjaku.** Ze pred dobrim mesecem je odšel zdoma neznan kam 20letni posestniški sin Josip Petrovič iz Podvincev pri Ptujju. Domači so mislili, da si je poiskal kje službo, zato tudi niso bili v skrbeh zanj. Ko pa je te dni zjutraj tamkajšnji gostilničar zajemal iz svojega 13 m globokega vodnjaka z vedrico vodo, je naenkrat začutil, da vleče nekaj težkega iz globine. Ko je privlekel vedrico do vrha, je v svojo grozo opazil že razpadajoče truplo. O najdbi je takoj obvestil ptujske orožnike, ki so po ogledu ugotovili, da je utopljenec pogrešani Petrovič. Pri mrtvecu so našli v žepu tudi arzenik. Na glavi je imel mrtvec rano, ki jo je najbrž dobil pri padcu v vodnjak. Sodišče vodi preiskavo.

*** Kovačnica je pogorela posestniku Ignaciju Štrovsu pri Sv. Marku pri Trbovljah.** Ko je zjutraj vstal, je opazil ogenj, pa se ni dalo dosti več rešiti. Najbrže je prejšnji večer kaka iskra padla med oglje, da je začelo tleti, proti jutru pa se je vžgalo. Zavarovalnina pa doseza komaj tretjino škode.

*** Okrog Kamnika je zopet gorelo.** Na veliki petek zvečer je nastal v Loki pri Mengšu hud požar, vendar so ga kmalu ugasili. Na veliko-nočno soboto zgodaj zjutraj pa je bil na Homcu požar, ki je gotovo največji v zadnjih letih v kamniškem okraju. V gospodarskem posloju posestnika Alojzija Repnika je nastal ogenj, ki se je naglo razširil na slamnato streho hleva in šupe. Naenkrat je bilo vse v plamenih in domači so komaj rešili iz hleva živino, v šupi pa je pogorelo vse gospodarsko orodje. Iz svinjaka so rešili v zadnjem trenutku tri prasice, katere pa so morali takoj zaklati. Pri reševanju je padlo na posestnika Repnika goreče tramovje in mu prizadejalo zelo nevarne opekline po obrazu in rokah, da so ga morali takoj prepeljati v bolnišnico. Tudi njegov 10letni sin Ciril je dobil precejšnje opekline in je moral iskati zdravniško pomoč. Ogenj je

pospeševal hud veter, ki je pihal od vzhoda in dvigal cele šope goreče slame. Zanesel je ogorek na 100 korakov oddaljeno gospodarsko poslopje posestnika Primoža Prešerna, ki je bilo tudi krito s slamo. Naenkrat sta bila tudi tu v plamenih veliko gospodarsko poslopje in kozolec dvojniki. Na pomoč je prihitelo sedem gasilnih društev s petimi motorkami. Gašenje je bilo otežkočeno, ker je voda precej oddaljena in je gasilec primanjkovalo cevi. Po velikem naporu so požar le udušili. Škoda je velika in je pri posestniku Repniku le malenkostno krita z zavarovalnino. Vzrok požara sicer ni znan, ni pa nobenega dvoma, da ga je ob tej nenavadni uri mogla zanetiti samo zlobna roka. To je v poldrugem mesecu že peti požar v kamniškem okraju.

* Vas Rogačica je pogorela. Po vsej Škocijanski dolini se je na velikonočni ponedeljek razširila strahotna novica, da je postala Rogačica visoko v škocijanskih hribih nepričakovano žrtev ognja. Pogorelo je več kakor deset trdnih kmečkih domačij. Ogenj je uničil pri vseh teh domačijah hiše z gospodarskimi poslopji. Pri nekem posestniku je postala žrtev požara tudi vsa živina, 12 svinj, par konj in nekaj krav. Seveda je bila po hišah uničena tudi vsa oprema, v kletih in drugih gospodarskih poslopih pa je ogenj uničil vse gospodarsko orodje, vino in drugo blago. Rešiti ni bilo mogoče prav ničesar. Hiše so bile vse krite s slamo, kar je le še bolj pospeševalo pustošenje ognja. Človeških žrtev k sreči ni bilo. Kakor se je dognalo, je požar nastal pri posestniku Alojziju Androjni. Po splošni sodbi je morala ogenj povzročiti iskra, ki jo je veter iz dimnika zanesel na skedenj. Od tam je ogenj preskočil na ostala gospodarska poslopja in na hišo ter se potem z neverjetno naglico širil na domačije drugih posestnikov. Celotna škoda, kolikor se je pač dala površno ugotoviti, znaša okrog dveh milijonov dinarjev, medtem ko so bili vsi posestniki skupaj zavarovani le za kakih 80.000 dinarjev. Pogoreleci brez strehe, brez obleke in tudi brez hrane pričakujejo nujno potrebne pomoči.

* Smrt zaradi otrokove neprevidnosti. Te dni popoldne so se otroci v Šmartnem pri Litiji igrali. Med drugim je 11letni Jože Kolar, sedlarjev sin, kazal majhno flobertovko. Zmenili so se, da bi bilo dobro, če bi poizkusili streljati. Po nesreči pa je sprožil Jože Kolar tako neprevidno proti 7letnemu Pavlu Bonči, sinu mizarskega pomočnika pri Kunstlerju v Litiji, da ga je zadel naravnost v srce. Deček je storil še dva koraka, potem pa se je zgrudil in ni dal od sebe nobenega glasu več. Takoj so prihiteli na kraj nesreče domači in ugotovili, da je deček mrtev. Orožništvo, ki je prišlo na kraj nesreče, je primer preiskalo ter ugotovilo, da se je zgodila smrtna nesreča zgolj po naključju in neprevidnosti.

* Že v otroških letih morate misliti na stalno negovanje zob z zobno pasto Chlorodontom. Tuba 8 Din.

* Smrten strel v prsi. Pri Sv. Jerneju na Pohorju je prišlo do strašne žaloigre, ki je delno še nepojasnjena. Pri posestniku Matevžu Ribiču je bil kot najemnik in dninar Anton Valant. Že dalje časa je vladalo med najemnikom in gospodarjem napeto razmerje zaradi nekega zneska, ki ga je Valant dolgoval Ribiču. Te dni je Ribičeva žena Antonija odzela Valantu hlače, da bi se tako kril njegov dolg. To je spravilo Valanta v ogenj. V prepiru z gospodinjo je zagrabil za lovsko puško in ženi prestrelil iz neposredne bližine telo. Strel jo je zadel v prsi in jo na mestu usmrtil. Ko je Valant videl posledice nesrečne jeze, je vrgel puško na ramo in izginil v gozd. Domači so zaman izkušali mrtvo gospodinjo obuditi k življenju. Storičca si iz strahu pred njegovo puško niso upali zasledovati. Obvestili so o zločinu orožnike, ki pa so doslej zaman iskali Valanta. Najbrže je utekel preko meje v Avstrijo.

* Zverinski uboj pri Ptuj. Pred dnevi so pripeljali v ptujsko bolnišnico strašno razmesarjenega posestnika Cirila Lovreca iz Rucmancev pri Sv. Tomažu, ki so ga fantje obdelali tako strašno, da sploh ni bil več podoben človeku. Lobanjo je

imel docela razbito, s telesa pa so mu viseli celi kosi mesa. Kmalu po prevozu v bolnišnico je siromak podlegel smrtnim poškodbam. Preiskava je dognala, da je postal žrtev podivjanosti nekih fantov iz Grabšincev. Predzadnji terek je posetil svoje sorodnike v občini Galušaku pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Ker so snidenje precej zalivali z vinom, je bil dobre volje in je po nerodnosti razbil šipo na hiši posestnika Sovca. Zaradi tega so ga domači fantje napadli s koli in sekirami in ga strašno obdelali. Ko je na njegove klice prihitela žena, ga je našla nezavestnega v mlaki krvi. Med napadalci je spoznala Sovčevega sina in nekega Franca Šoreta iz Grabšincev, katera je orožništvo takoj prijelo. Zverinski uboj je izval med prebivalstvom največje ogorčenje. Pokojni Lovrec zapušča ženo in dva nepreskrbljena otroka.

Naročnikom „Domovine“ izjemno nudimo krasen, pretresljiv roman «Prokletstvo ljubezni» na dva mesečna obroka.

Dva dela, broširana, okrog 700 strani, s poštnino 35 Din, oba dela okusno vezana v platno 50 Din.

Naroča se pri upravi „Slovenskega Naroda“
v Ljubljani, Knaflijeva ulica št. 5

* Preiskava o umoru v Turnišah. U umoru gostilničarja Ignaca Emeršiča v Turnišah pri Ptuj smo že poročali. Morilka dekla Marija Vreževa je bila aretirana. Pokojni gostilničar je imel več let ljubavno razmerje s svojo deklo Vreževno, ki ga je pregovorila, da ji je dal zapisati 20.000 dinarjev, ki naj bi jih prejela po njegovi smrti. Dekla pa ni bila zadovoljna samo z enim, marveč si je izbrala za ljubimeca še 29letnega Konrada Murka, posestniškega sina iz Dražencev, ki je večkrat prišel k njej na dom. Emeršič je bil zaradi tega ljubosumen in je med njim in deklo prišlo večkrat do prepira. Ko pa je Emeršič spoznal, da Vreževa ne opusti razmerja z Murkom, se je spet sprijaznil s svojo ženo, vendar pa ni mogel trpeti ljubimkanja pod svojo streho. Tudi usodnega večera je bil Murko pri Vreževi v sobi. Emeršič, ki je bil nekoliko vinjen, je prišel pred njeno sobo in zahteval, da Murko takoj zapusti njegovo hišo. To je Vreževno razburilo, da je zgrabila nož in z njim grozila Emeršiču. Prisilila ga je z nožem v roki, da se je vrnil v kuhinjo, kjer je prišlo med njima do prerivanja, med katerim je Vreževa potisnila Emeršiča na stol, sama pa padla na njega, kakor je pri zaslišanju izjavila, pri čemer se je zaril dolg nož v prsa Emeršiču, ki je takoj izdihnil. Po dogodku je položila nož na mizo. Preiskava izkuša dognati, koliko je verjeti tem izjavam aretiranke. Njen ljubimec Konrad Murko je pri zaslišanju dejal, da se je Vreževa vrnila po dogodku z nožem v roki k njemu nazaj v sobo in hotela izvršiti samomor. On pa da ji je odvzel nož in ga vrgel po tleh. Oba sta nato pobegnila v noč. Sodno raztelesenje je dognalo, da je bil vbod z nožem prizadejan po trebuhu na levi strani od spodaj navzgor naravnost v srce. Emeršič je bil takoj mrtev in bi bila vsaka zdravniška pomoč zaman. Razen tega so se našle na rokah pokojnega krvne podplute, iz česar se dá sklepati, da se je vršila med obema velika borba. Ni pa tudi izključena možnost, da bi bila kaka tretja oseba udeležena pri dogodku.

* K umoru v Turnišah. Iz Žetal nam pišejo, da dekla Vreževa, ki je umorila gostilničarja Emeršiča, ni doma iz Žetal, kakor so pisali listi, nego nekje s Ptujkega polja.

* Med sv. mašo izropano župnišče. Sv. Jedert nad Laškim je bila v nedeljo pozorišče drzne tatvine, ki je močno razburila tamošnje prebivalstvo. Žrtev dolgoprstnikov je postal tamošnji župnik g. Lončarič, kateremu so tatovi ople-

nili župnišče v času, ko je imel v cerkvi sveto opravilo. Odnegli so g. župniku mnogo reči ter mu povzročili občutno škodo.

TRIDESETLETNICA OBSTOJA ZNAMKE «PEKO»-ČEVLJEV.

Svoji narodni zavesti smo dolžni, da se spominimo življenjskega dela in uspeha našega pionirja osamosvojitve na polju čevljarstva industrije, februarja meseca 1930. umrlega slovenskega selfmademana, gospoda Petra KOZINE, tega čevljarja v velikem, doslej pri nas nedoseženem stilu.

Razdobje 1903. do 1933. skriva v sebi nepregledno vrsto nacionalnih in gospodarskih zaprek, naravnih in umetnih ovir, ki so se zoperstavljale v vedno novih oblikah Petru KOZINI na njegovi trnjevi življenjski poti, večni borbi s sovražnim tujim kapitalom, ki je žilavo branil svoje doslej neugnane, skrbno čuvane postojanke. Silo zanimivi so njegovi prvi pohlevni in skromni poizkusi, da osamosvoji čevljarstvo obrt od pohlepne tujine, prepreči odtakanje zasluzka dela naših rok in naših potnih srag v tujino.

Kot skromni trgovinski pomočnik organizira Peter KOZINA v letu 1903. izvoz malih proizvodov kranjske domače obrti: zobotrebecev, slamenikov, glavnikov, ščetk in predvsem čevljev. Ti proizvodi prodirajo uspešno pod našo zastavo v Grčijo, Rumunijo, Ogrsko, Francijo, Nemčijo in daljno Afriko in Ameriko. Nagli, cvetoči razvoj njegove trgovine ga sili, da pride na industrijo in zgradi v razdobju 1907. do 1911. v etapah v Trzinu najprej lastno konfekcijo čevljev, nato moderno urejeno tovarno za izdelavo do 400 parov čevljev na dan. V letih svetovne vojne vidimo Petra KOZINO kot izborno zaposlenega vojnega dobavitelja, ki pa izpreminja bogate sadove dobre konjunktore v nove investicije, nove povečave in olepšave krasno se razvijajoče tovarne v Trzinu. V zavesti svojih dolžnosti do delavcev uredi Peter KOZINA v svoji tovarni res higienične, čiste in zdrave delavne dvorane, dočim je kazalo takrat in še kaže sedaj lepo število tudi svetovnoznanih obratov čevljarstva stroke v tem pogledu bore malo socialnega čuta. Ustvarjajoči duh Petra KOZINE ni miroval, dokler ni leta 1923. postavil po ponovni prezidavi in povečavi impozantno tvorniško stavbo, kakor se z njo ne more postaviti nobena čevljarstva industrija v Jugoslaviji.

Glavno tvorniško poslopje ima štiri nadstropja v dolžini kakih 60 m in širini 15 m s petimi ogromnimi delavnimi dvoranami, kjer so instalirani na električni pogon najmodernejši čevljarški stroji, med njimi je Peter KOZINA prvi v Jugoslaviji uvedel svetovnoznane stroje sistema Goodyear, ki izdelujejo izključno samo kvalitativno blago s kapaciteto do 1000 parov na dan.

Podjetje «PEKO» je po preosnovi leta 1926. še utrdilo sloves vedno bolj in bolj udomačene, povsod poznane in priznane znamke «PEKO»-čevljev in je prepredlo z dobro organizirano mrežo svojih podružnic vso Jugoslavijo tako, da lahko mirno trdimo, da ni niti enega večjega kraja v državi, kjer se ne bi prodajali in nosili «PEKO»-čevlji.

Veliki duh ustanovitelja, prerano umrlega Petra KOZINE živi v novi tvorniški znamki «PEKO» naprej in še vedno dalje daje dela in jela lepemu številu naših ljudi.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

BREZPOSELNOST V DRAVINJSKI DOLINI.

Z b e l o v o, aprila.

Tudi Dravinjska dolina je hudo prizadeta po gospodarski stiski in brezposelnosti. V okolico Konjic in Poljčan je bila pred kakimi 45 leti prenešana s Češkega industrijska podjetnost, ki je v tej okolici z izdatnimi bukovimi gozdovi ustanovila dve tovarni za izdelovanje stolov iz upognjenega lesa. V tovarnah se je vzgojil precejšen kader delavstva. Poleg stalnih tovarniških delavcev pa je mnogo oseb iz okolice delalo za tovarno tudi na svojih domovih. Tovarnar Hafenrichter je iz bivših graščinskih poslopij, ki jih je leta 1907. kupil od posestnika Walanda iz Oplotnice, uredil moderno tovarno, ki je stalno zaposlovala do 150 tovarniških in zunanjih domačih delavcev ter pošiljala dnevno do 250 stolov na vse strani svojim odjemalcem.

Delovanje tovarne je prekinila vojna, po vojni pa je tovarna pod delniško družbo «Dravo» spet obratovala. Od leta 1923. do leta 1926. je bilo v tovarni nad 130, izven tovarne pa stalno nad 80 delavcev. Mnoge družine so tako v precejšnji meri navezale svoj obstanek na to industrijo. Leta 1929. pa je prišlo do popolnega zastoja in ima to vedno hujše posledice za vse prebivalstvo.

Kmetje so nekaj tovarni prodajali bukov les. Poleg izučenega delavstva pa so imeli pri tovarni skromen zaslužek tudi mnogi siromašni majhni posestniki. So delavske rodbine, ki so bile nad 30 let zaposlene v tovarni in ki se zdaj zaman trudijo, da bi dobile kak skromen zaslužek. Pomanjkanje glavnice je povzročilo hudo stisko v vsej okolici, ki ima tudi obilo premoga. Če bi se mogla na kak način obnoviti nekdanja industrija, bi bilo prebivalstvo rešeno hudih skrbi za svoj obstanek.

ZIBIŠKO PISMO.

Hudobna roka požigalca. — Muhasti april nas je presenetil s snegom.

Z i b i k a, aprila.

Na veliko soboto ponoči je hudobna roka zažgala gospodarsko poslopje posestniku Alojziju Čoklu. Pri reševanju živine se je gospodar tako zelo opeknel, da je moral v bolnišnico v Celje. Zgoreli so mu ves živež, obleka, razno orodje, vozovi in ena svinja. Ena krava pa je opečena, da so morali iskati pri živinozdravniku pomoči. Zavarovan je bil samo za 3000 Din. Dobrosrčni Zibičani bodo gotovo priskočili pogorelcu vsak po svoji moči na pomoč. Orožniki požigalca zasledujejo.

April se je letos šele 19. t. m. spomnil, da še ni norel, zato je pa hotel zdaj nadomestiti, kar je zamudil. Obsul nas je z obilnim snegom. V dveh urah je pobelil vso, že lepo zeleno zemljo s snegom. Sadno drevje prav lepo obeta, pa mu je najbrže to vreme napravilo ponekod že škodo. Tudi v vinogradih se tu in tam popje že odpira. Da bi se le ne odprlo prezgodaj! Ne bi škodovalo, če bi naši vinogradniki lanske pridelke hranili za starino, ker letošnji pridelok najbrže ne bo tako dober, kakor je bil lanski.

SIROV NAPAD IZ ZASEDE.

Z a b n i c a, aprila.

Na velikonočni ponedeljek zvečer okoli 21. se je vračalo več fantov, med njimi tudi na dopustu bivajoči narednik vojne mornarice Lojze Tonja, s Šmarjetne gore domov k Sv. Duhu. Prišedši v Bitnje so zavili v gostilno v «Bajti» in tam večerjali. Med večerjo so opazili, da je stopil v gostilno Muzlov fant iz Žabnice, pogledal kdo je notri, kupil cigarete in spet odšel.

Fantje so kmalu nato ničesar hudega sluteči odšli, in sicer so se oni, ki so imeli svetilke na kolesih, odpeljali, a narednik, njegov brat in še

dva druga fanta so šli peš in peljali kolesa zraven sebe.

Prišedši od Oblakove gostilne v Žabnici proti Dorfarjem so zaslišali za seboj dva strela iz samokresa in vpitje «auf». Fantje so pustili kolesa in se odstranili, ker je pridrvela tolpa divjakov z vilami in koli. Ko pretepači niso našli žrtev, so pričeli razbijati po kolesu narednika. Ko so se pretepači odstranili, so se vrnili narednik in njegovi tovariši, da bi vzeli kolesa, ki pa so jih napadalci odpeljali s seboj. Zato se je narednikova družba vrnila nazaj do Cegnarjeve gostilne, kjer je povprašala po kolesih. V gostilni je bilo le nekaj starejših možakov, a medtem je že stopil noter Štularjev fant in dejal: «Kolesa so pri nas, a jih nikomur ne dam.» Narednik je na to mirno odgovoril, da ni prišel prepirat se na dopust in da mu že zadostuje pojasnilo, kje so kolesa. Vsi štirje so se potem napotili dalje. Ko so zavili okrog oglja, kjer je nekdo ugasil občinsko svetilko, so iz teme nenadno spet planili po njih z vilami in koli. Trije napadencev so zbežali z manjšimi poškodbami, a narednik je padel zadet na glavo takoj na tla. To pa sirovim pretepačem še ni bilo dovolj. Tolkli so po nezavestnem naredniku tako dolgo, da je obležal v globoki nezavesti!

Ko se je narednik prebudil iz nezavesti, se je z največjo muko privlekel do čuvajnice ob železnici, kjer so mu na prošnjo odprli. Bil je ves krvav in strgan. V čuvajnici so ga umili, toda poškodovanec je bil tako slab, da se ni mogel več premakniti. Slučajno mimo vozeči avto je prepeljal poškodovanca k zdravniku g. dr. Hubadu, ki mu je nudil prvo pomoč, nato pa so ga prepeljali v vojaško bolnišnico.

Vse tukajšnje ljudstvo se zgraža nad sirovimi pretepači in pomiluje ubogega fanta. Pretepači bodo dobili pred sodiščem nagrado, ki jim pristaja za to žalostno junaštvo.

PREKMURSKI GLASNIK

Deset let nesebičnega dela. Podružnica Kola jugoslovenskih sester v Murski Soboti je praznovala desetletnico obstoja. V teku let si je društvo pridobilo toliko naklonjenost, da šteje danes 180 članic. Glavna naloga društva je bila, olajšati gorje bednim. Obenem je društvo vedno sodelovalo pri narodnih prireditvah. Oskrbovalo je grobove za Prekmurje padlih borecev, dokler tega ni prevzel Sokol. Vsako leto je društvo priredilo božičnico. V teh desetih letih je društvo obdarovalo okrog 1800 otrok in okrog 100 siromašnih družin. Vsako leto je poslalo nekaj slabotnih otrok na morje in podpiralo je gospodinjske tečaje. Najdelavnejšemu ženskemu društvu v Prekmurju vse priznanje!

Požar je zahteval dvoje človeških žrtev. Bilo je to tik pred prazniki, ko je v Murskih Črncih nastal pri najemniku Holcmanu ogenj. Holcman, ki je invalid in ima nekaj zemlje, si je z največjim trudom zgradil majhno, skoro čisto leseno hišo, kjer je živel s svojimi otroki in z ženo. Ponoči so ga iz spanja zbudili glasovi in prhutanje prestrašenih kokoši. Takoj je mislil, da so tatovi na delu, zato je hitro skočil iz postelje, a je v grozi opazil, da je vse okrog njega v plamenih. Zbudil je ženo in oba sta začela reševati speče otroke. Holcman je najprej pograbil 6letno deklico, ki je bila pri njem v reji, ker so njeni starši odšli za delom v Francijo. Dremajočo deklico je spravil v največji nevarnosti do hišnega praga in jo tam pustil v dobri veri, da bo še napravila sama nekaj korakov na prosto. Dušeče ozračje pa je deklico omamilo, da se je zgrudila ob zidu na tla. Tamkaj so jo drugo jutro našli mrtvo v sedečem položaju. Ko je Holcman deklico spravil do vrat, je ponovno planil v sobo, da reši še svojega sinčka, ki mu je grozila smrt v plamenih. Ko ga je v sobi vzel v naročje, pa ni več našel izhoda na prosto. Podboji pri vežnih vratih so goreli in se zrušili. Isto se je zgodilo pri oknih, nad njim pa je grozil goreči strop, da se vsak trenutek poruši nanj. S

skrajnim naporom se mu je posrečilo s sinom zbežati v klet, kjer je zapahnil vrata za seboj. Kmalu za tem so že čuli ljudje, ki so prihiteli k gorečemu poslopju, njegove klice na pomoč. Gasilec se je posrečilo, da so razdrli kletno okno in srečno spravili prestrašenega očeta in njegovega sina na varno. Medtem ko je Holcman trepetal za sinovo in svoje življenje, pa je njegovo ženo doletela nesreča. Ko je s spečo hčerkico hitela na prosto, se ji je vnela obleka. Ko je vsa onemogla pritekla z gorečo obleko na dvorišče, se je spotaknila in padla nad hčerko. Ljudje, ki so takoj priskočili na pomoč, so najprej rešili hčerko izpod goreče matere, a njo so obivali z vodo, da pogasijo gorečo obleko. Nesrečna žena se ni več dvignila. Takoj so jo morali odpeljati v bolnišnico, kjer je po nekaj dneh trpljenja umrla za hudimi opeklinami. Holcmanu je pogorelo vse in ni mogel rešiti prav ničesar razen sebe in dveh otrok.

NAŠI NA TUJEM

Obup ameriškega rojaka. Huda gospodarska stiska, ki je tudi v Ameriki zahtevala že mnogo človeških žrtev, je nedavno iztrgala znani slovenski družini v Milwaukeeju skrbnega očeta in moža Franca Šviglja. Tri leta je bil brez dela, vztrajno je hodil dan za dnevom od tovarne do tovarne, da bi našel delo in zaslužek, nazadnje pa je obupal. Nedavno je najmlajši sin našel očeta v kleti obešenega. Poklical je pomoč, a bilo je prepozno. Pokojni Švigelj je bil star 49 let in doma iz Bučke na Dolenjskem. V Ameriki je bil 25 let. Zapušča vdovo, dva sina in dve hčeri.

Iz Port Arthurja (Kanada) nam pišejo: Tukaj nas je nekaj Slovencev, in sicer smo po večini Belokrajinci iz Črnomlja. Čez zimo smo delali v pragozdih. Ker je zima v Kanadi huda in dolga, si lahko predstavljate naše napore. Zaslužek je seveda pičel, vendar pa lačni doslej še nismo bili. Upamo, da se na slabše ne obrne.

Iz Belfasta (Irska) pošiljajo svojim družinam, prijateljem in znancem pristrčne pozdrave: Jože Cestnik (Vinica), Anton Kobetič (Črnomelj), Miha Miklič (Ljubljana) in Janez Blatnik (Uršna sela).

Banka Baruch

15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vrši vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1438-66; Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice. 56

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Kipnik iz makaronov. Skuhaj v slanem kropu četrt kile makaronov. Kuhane odcedi in polij z mrzlo vodo. V kozici napravi bolj svetlo prežganje, in sicer iz štirih dek masti in štirih dek moke. Ko je prežganje gotovo, mu primešaj še dve žlici paradižnikove mezge, dobro zmešaj in primešaj še makarone. Kozo dobro namaži z mastjo in stresi makarone vanjo, povrhu pa pokapaj z razpuščenim sirovim maslom, potresi naribanega bohinskega sira in polij z gosto kislometano, potem pa peci približno pol ure v pečici. Daš s solato na mizo.

Oevrti jetrni emoki. Četrť kile svinjskih ali telečjih jeter zmelji na strojčku, zraven zmelji tudi pet dek slanine in pol žemlje, ki si jo namočila v mleku in dobro otisnila. Nato primešaj jetrom še eno jajce, žlico smetane, malo narezanega drobnjaka, peteršilja, drobno sesekljane čebule, malo popra, soli in toliko drobtin, da dobiš bolj redko zmes. Vse skupaj dobro zmešaj, postavi

na štedilnik in mešaj tako dolgo, da se zmes več ne prijemlje ne kuhlalice ne lonča. Ko se jetra ohladijo, napravi okrogle cmoke, jih povaljaj v raztepenem jajcu in drobtinah, potem pa jih ocvri na vroči masti. Daš s solato na mizo, lahko pa tudi z zeljem, ohrovtom ali podobnim. (Prijavljamo še enkrat, ker je v zadnji številki izpadla četrta vrsta od spodaj.)

Praktični nasveti

Omeleta iz smetane. Mešaj v skledi en rumeňjak, eno žlico sladkorja in žlico sladke smetane, da naraste. Potem primešaj še žličico moke in sneg enega beljaka ter noževo konico pecilnega praška. Vse skupaj nalahko premešaj in zlij na pomazano pekačo ter zlatorumeno speci. Pečeno še v pekači pomaži z mezgo, zvij skupaj, hitro zreži, posuj s sladkorjem in daj na mizo. (Za kolikor oseb pripravljáš to pecivo, toliko vzemi jajc, moke, sladkorja in smetane, prav tako tudi množini testa primerno pekačo.)

Krtačica za roke. Da delj časa ohranimo ščetke za čiščenje rok in nohtov, je dobro, ako imamo dve ščetki in da izmenoma po kakšnih osem do deset dni unorabljam o eno. Druga pa se medtem dobro posuši in se ji s tem otrdijo ščetine, ki sicer postanejo mehke. Ščetka pa polagoma zgine.

Ako bronsiramo (v zlatu, srebru ali drugih barvah) les, steklo, porcelan in slično, tedaj te predmete enostavno namažemo s 30odstotno kalijevo raztopino (Kaliumwasserglas) in posuiemo s praškom bronse v poljubni barvi. Ko se vse skupaj posuši, skrtačimo s prav mehkim čopičem s pobarvanega predmeta prašek, ki se ni prijel.

Kadar snažimo parketna tla, ki so namazana s parketnim voskom, z milom in ščetjo, odstranimo po navadi tudi parketni vosek. Ako pa namočimo krpo v navaden terpentín, kakor ga uporabljajo soboslikarji (ta terpentín ni pravi in je le nadomestek zani, je pa boljši, ker ne raztopi voska) in s to krpo zdrgnemo parketna tla, tedaj se vsa umazanost nabere na krpi, vosek pa ostane na tleh. Ta terpentín služi tudi za snaženje raznih posod, kakor umivalnih skled, vedr in slično, kjer se je nabral umazan masten rob.

Madeže oljnatih barv, ki so še sveži, odstranimo iz stekla, lesa, peči itd. z že rabljeno klino, kakršne rabijo moški za britje. Madeže pomočimo z vodo in previdno ostržemo barvo. Lepo se odstrani in ne zapusti nobenih sledov.

Kadar opravljamo bolj umazano delo in si hočemo zavarovati roke, a nimamo za to gumijastih rokavic, nam služi tudi navadno olivno olje. Malo tega olja udrgnemo v roke in pod nohte in se lotimo dela. Ko si roke umijemo, ostanejo gladke in mehke.

Listn'ca uredništva

Hamborn-Neumühl. Prepozno prejeli.

Brezno-Ribnica. Zakone mora spoštovati tako bogatin kakor siromak. Če ga kdo krši, ga nanzanite!

Eschweiler. Ne vemo, ka, prav za prav hočete z dopisom.

ZANIMIVOSTI

× **Zločini starih Rimljanov.** Leta 168. pred Kristusom je štiri mesece razburjala vso Italijo velika sodna obravnava. Pred sodiščem je stalo 7000 Rimljanov in Rimljanek. Na smrt obsojenih in usmrčenih je bilo okrog 2000 obtožencev, med njimi največ žen iz najuglednejših rodbin. Sodišče je namreč dognalo, da je 110 odličnih Rimljanek zastupilo svoje može. Ta tajna organizacija, ki se je bila nazadnje izpremenila iz ljubavnega združenja v protidržavno zarotniško gnezdo, je ogražala vso državo. Tudi takrat so ljudje verjeli mazačem, podkupovali so in se dajali podkupovati. V Rimu se je bilo ustanovilo nekako

žensko društvo, ki je prirejalo v Stimulovem gaju posebne svečanosti. V društvu so bile mlade žene iz najboljših družbe, ki sicer na svoje nočne plesne v začetku niso puščale moških, ker so hotele biti same, pozneje pa so smeli prisotstvovati tudi moški, toda samo mladi brez brk. Društvo je pa kmalu izgubilo svoj prvotni značaj ter preneslo svoje svečanosti v palače in na ograjene vrtove. Svoje člane je zaprisegalo in izdajalcem grozilo z osveto. Možje, ki so branili ženam delovanje v tem društvu, so bili odstranjeni. Politični položaj društva je rasel in društvo je postalo nevarno celo vladi. Nekega dne je pa Rim zvedel, da so oblastva aretirala 7000 žensk in moških zaradi zastrupljanja in razvrata. Baj je izdalo društvo neko deklo zato, ker je bil njen zaročenec proti njeni volji sprejet v tajno organizacijo.

× **Žival, ki žre sama sebe.** Časopisi so zadnje dni poročali o veliki hobotnici, ki so jo potegnili iz morja ob angleški obali. Zanimiva lastnost hobotnic je, da si grade iz polževih hišic nekakšne trdnjave, kjer preže na plen. Iz trdnjave jim mole samo oči. V Rokavskem prelivu so našli trdnjavo hobotnice, zgrajeno iz 2000 polževih hišic. Često pride do boja na življenje in smrt med hobotnico in velikim morskim rakom, po boju pa zmagovalec premaganca s slastjo pohrusta. V morskem akvariju v Kölnu ob Renu so opazovali hobotnico po takem boju: bila je močno razpraskana in napeta, ker je bila poržla premaganega sovražnika. Legla je na mehko postlano posteljičico in si napravila iz kamenja nad ranjenim telesom obok, skozi katerega je molela samo oči. Nekaj pa je pri hobotnicah zelo zagonetno. Ta čudna morska žival se namreč pogreza v nekako čemernost, telo ji postane pepelasto in obleži nepremično na enem kraju, njene sicer živahne oči postanejo motne. Naenkrat se pa začne krčevito stresati in naposled nastopi to, kar se vidi naravoslovcem velika uganka: hobotnica začne gristi in požirati lastne pipalke in žre sama sebe tako dolgo, dokler ne pogine.

× **Kašljajoča rastlina.** Do zdaj smo vedeli za rastline, ki požirajo hrošče, za občutljive rastline, ki zapro liste, če se jih dotaknemo, za sramežljive rastline, ki se razvevajo samo ponoči. Nedavno pa je Znanstvena akademija v Parizu čula poročilo o rastlini, ki kašlja po človeško. To izredno zelišče uspeva po vročih pokrajinah. Brž ko mu pade prašek na list, se listne luknjice (reže) napolnijo s plinom, se napno in naposled izžene prašek s šumom, ki je silno podoben človeškemu kašlju.

× **Živali prekašajo ljudi.** Letalo je gotovo lepa reč in ljudje smo ponosni na to pridobitev tehnike, toda ptice poznajo let bolje in so ga poznale mnogo prej kakor mi. Papir so izumili Kitajci že v davnem času, toda papirna osa ga je izdelovala že mnogo tisočletij prej, in sicer v kakovosti, ki ne zaostaja prav nič za najboljšim kitajskim svilenim papirjem. Ne veter ne dež ga ne moreta uničiti. Šivalni stroj imajo ljudje komaj kaki dve stoletji, toda rdeča mravlja tkalka se poslužuje čudnega pripomočka, s katerim doseže iste učinke že dolga tisočletja. Njene ličinke imajo dobro razvite tkalne žleze. Če hoče mravlja zvezati dva listna roba skupaj, pritisne ličinko proti prvemu robu lista, da se prilepi nanj nit, ki nastane v ličinkini žlezi, potem prenese ličinko na drugi rob in ponavlja to proceduro tako dolgo sem in tja, dokler ni razpor med obeh robovoma zaprt s trdnim tkivom. Na svoje naprave za zračenje smo tudi zelo ponosni, toda čmrlji so jih poznali že davno pred ljudmi. Pri vohu v čmrljevo gnezdo giblje v jutrnjih urah eden čmrljev svojih krila tako, da se škodljivi plini spravijo iz gnezda. Takšne žive prezračevalnike (ventilatorje) poznajo tudi čebele. Ose prinašajo vodo v svoje gnezdo in jo spravijo do izpuhtenja s premikanjem kril. Na ta način znižujejo v vročih dneh temperaturo v gnezdu. Kresnice so že davno odkrile skrivnost «hladne svetlobe», ki jo človek zaman išče. In kar zmoro pajki, tega ne zmoro najboljši graditelji mostov. S svojo tehniko se toraj pred živalmi ne smemo preveč postavljati.

DOBRE URE

za mal denar samo od tvrdke

Trgovski dom

*Stern*eck

Celje št. 97

Nikljasta anker-remontoar 40 Din, ista

ura lepo gravirana 58 Din, tulska posrebrana 130 Din, zapestna 96 Din, navadna budilka 39, 60, 80 Din, žepna budilka 180 Din, navadna stenska ura 55, 160 Din, stenska ura s kukavico 216 Din. Velika izbira verižic, obeskov, prstanov in druge zlatnine. Zahtevajte brezplačni ilustrirani cenik z več tisoč slikami! Kar ne ugaja, se zamenja ali pa vrne denar.

× **Najdebelejša Berlinčanka v zaporu.** 42letna Frida Micheleitova je morala pred sodnike in obsojena je bila na dve leti strogega zavora, ker je zakrivila več sleparstev s tem, da je nabrala po trgovinah blaga in ga delno prodala naprej, ne da bi ga plačala. Micheleitova tehta 150 kilogramov in je najdebelejša Berlinčanka. Ko so jo aretirali in privedli v preiskovalni zapor, so morali sneti obe krili vrat, ker bi je sicer ne mogli spraviti v celico. Pozneje so jo izpustili in na sodišče so jo povabili šele k razpravi.

× **Pijana bika.** V neki vasi blizu Münchena se je te dni pripetil žalosten dogodek, ki sta ga povzročila dva mlada bika. Mlada bika, ki ju je bil kmet kupil pred kratkim na sejmu, se nikakor nista mogla udomačiti in znajti na novem domu. Tulila in razsajala sta tako, da se je zaradi tega vznemirjala že vsa soseska. To tuljenje pa je vznemirjalo živce tudi kmetovi ženi, ki ni mogla skoro nobeno noč spati. Zato je sklenila, da bo napravila konec tuljenju in mukanju. Ko sta bila bika žejna, jima je izlila v vodo steklenico močnega žganja, kar je imelo strašne posledice. Bika nista mogla stati na nogah in sta se valjala kakor besna po tleh in neprestano tulila. Ko je prišel zvečer mož domov in opazil vse to, je mislil, da mu je sosed, od katerega je bil kupil bika, oba zastupil. V jezi je pograbil nož in se podal na sosedovo dvorišče, kjer je zaklal svojega soseda. Šele po izvršenem zločinu je žena povedala svojemu možu, da je bika opijanila. Ne da bi črnil besedico, se je mož podal na podstrežje, kjer se je obesil.

× **Čudodelna kokoš.** V italijanski vasi Prevallu živi srečna gospodinja, ki ima izredno plodovito kokoš. Nekega jutra je našla pod njo kar dve jajci in zelo se je začudila, da je znesla njena ljubljena za veliko noč kar dva pirha naenkrat. Ko se je pa prihodnje dni to ponavljalo, se je ženica še bolj razveselila in hitro je povedala po vasi, da ima čudodelno kokoš. Za plodovito kokoš je zvedel tudi živinozdravnik, ki se je zglasil pri njeni lastnici, da bi si kokoško ogledal in spoznal njene čudovite lastnosti. In živinozdravnik je res ugotovil, da je opremila narava kokoš z nenavadnim notranjim ustrojem, ki je nekaj posebnega. Kokoš ima dve «napravi» za proizvodnjo jajc.

**Najuspešnejše sredstvo za
rejo domačih živali je
brezdvomno**

MASTIN

**Lekarna Trnkóczy
(zraven rotovža)
Ljubljana 66**

Ali se hočete temeljito oprostiti revmatizma in protina

(gihta)?

Trganje in zbadanje po udih in sklepih, otekli udje, ohromele roke in noge, trganje, zbadanje in zvijanje v raznih delih telesa, da celo oslabele oči so često posledica revmatizma in bolezni v kosteh, ki jih je treba odpraviti, ker se drugače bolezen še bolj poslabša.

Nudim Vam

zdravilno, sečno kislino razkrajajoče, presnovo tvarin in izločevanje pospešujoče
domače zdravljenje s pijačo,

ki se na umeten način povsem naravno sestavlja po nekem blagodejnem zdravilnem vreletu, ki ga dobrotljiva mati priroda nudi v blaginjo bolujočega človeštva. Pišite mi takoj pa dobite povsem brezplačno poučno razpravo.

Poštno zbiralno mesto:

AUGUST MÄRZKE, Berlin, Wilmersdorf, Bruchsalterstrasse 5, Abt. 286

× **Spanje odraslih otrok.** Zdravniki so začeli znova naglašati, da lahko smatramo utrujenost za nekakšen strup, ki hitro prodira v naše telo, in da je spanje v mnogih primerih, zlasti pri živčno bolnih ljudeh, važnejše od svežega zraka. Zlasti je pa treba paziti na to, da nam spanja ne moti ropot ali kaj drugega. O važnosti spanja za otroke je že ponovno razpravljala znana otroška zdravnica dr. Hondrejeva, ki pravi, da obvaruje zadostno spanje otroka v zgodnji mladosti mnogih bolezni. Dolgost spanja je različna in se ravna po starosti človeka. Otroci pa morajo brezpogojno dolgo spati in še posebno važno je, da spe v sobah, kjer je dovolj zraka in kolikor mogoče tema. Otroci od enega leta do petih let morajo spati 12 ur, otroci od sedmega do devetega leta 11 ur in šele s 13 leti jim zadostuje devet do deset ur spanja. Kar se tiče odraslih, je čisto napačno mnenje, da jim zadostuje šest do sedem ur spanja. So ljudje, ki jim niti deset ur spanja ne zadostuje, ker se počutijo slabo, če spe manj. Pri tem pa odloča tudi telesna sestava vsakega poedinca. Slabokrvni ljudje, ki delajo čez dan v zatohlih, slabo prezračenih prostorih, potrebujejo več spanja kakor ljudje, ki goje sport ali pa delajo na svežem zraku.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Izrek.

Dumas starejši je dejal nekoč: Star samec se dolgočasi povsod, zakonski mož pa samo doma.

Še slabše.

A: «Ali si moreš misliti kaj slabšega od budilke, ki ne zvoni?»

B: «Da, budilko, ki zvoni.»

Pozna ga.

Hlačnik: «Kaj bo vaš sin, ko dovrši študije?»
Mohovt: «Priletel mož.»

Nesporazum.

Zena: «Nehaj že no kaditi! Kolikokrat sem ti že rekla, da je tobak strup, ki te počasi ubija.»

Mož: «Kaj naj morda vzamem strup, ki hitro učinkuje?»

V šoli.

«Koliko nog ima konj?» vpraša učitelj Miha.
«Štiri, gospod učitelj, in sicer na vsakem oglu eno», se odreže Mihec.

V muzeju.

A: «To naj bi bil pritlikavec? Saj je visok kakor povprečen človek.»

B: «Saj to je baš posebnost. To je namreč največji pritlikavec na svetu...»

Razlika med pekom in snegom.

A: «Povej mi, kakšna je razlika med pekom in snegom?»

B: «Nikaka, saj sta oba bela.»

A: «Ne, pek mora vstajati zgodaj zjutraj, sneg pa lahko leži...»

Grob za komisijo.

V neki zakotni župniji so opustili staro pokopališče in oblastvo je odredilo, naj se poišče zemljišče za novo in naj se obenem izkoplje pokopani grob, da se bo posebna komisija prepričala, če je zemlja za pokopališče primerna.

Čez tri dni je dobilo oblastvo od občine dopis, glaseč se: «Občina sporoča, da je grob za slavno komisijo že izkopan.»

Zdaj ni več tako.

Anica bi rada študirala.

«Rajši se poroči!» ji svetuje mati. «Možem so bolj vseč neumna dekleta.»

«Da, mama», je menila hčerka. «To je bilo v tvojih časih, a danes je drugače!»

Dober svet.

A: «Z vašim konjem je pri kraju, kmalu bo oslepel.»

B: «Kaj mi svetujete?»

A: «Brž ga prodajte.»

Nadobudni podnajemnik.

Jaka: «Vaša soba mi je vseč. Kdo je zadnji stanovan v nji?»

Gospodinja: «Mrcina, ki sem jo postavila pod kap, ker mi ni plačala najemnine.»

Jaka: «Dobro, sobo najamem z istim pogoji...»

Praktična.

Vera: «Kdaj pa misliš razglasiti svojo zaroko?»

Mila: «Šele po svojem godu, sicer od drugih kavalirjev ne dobim daril za god.»

Poznavalec.

A: «Vaš pes mi je iztrgal iz kože kos krzna. Zahtevam odškodnino.»

B: «Kaj morem za to, da vas je moj pes imel za mačka.»

Ni ne pomaga.

A: «Saj ti pravim, ne daj se ženi tako pod noge. Vstani zjutraj s trdnim sklepom, da boš pokazal ženi, da si gospodar v hiši. Videl boš, kaj se bo zgodilo.»

B: «Saj vem, kaj se bo zgodilo. Obed si bom moral kuhati sam...»

Spoštovanje.

Prvi vajenec: «Šef me začenja spoštovati.»

Drugi vajenec: «Kako veš to?»

Prvi vajenec: «Včeraj je šel mimo mene in me je vprašal, ali sem uslužben pri njem.»

Delo

v današnjih hudih časih si preskrbi še najlaže vsakdo s tem, da si uredi doma nekako domačo pletilnico. Mi nudimo delo vsakomur na ta način, da odvezemo izdelane pletenine, dobavljamo prejo in izplačujemo mezdo za pletenje. To potrjuje mnogo zahval. Če želite tudi Vi dela in zaslužka, pišite zaupno po brezplačni navodila tvarki: Domača pletarska industrija Josip Tomažič, Maribor, Krekova ulica št. 16.

MALI OGLASI

Posojilnica

išče delavne obiskovalce privatnih strank. — Poudbe z znamkami za odgovor je poslati na naslov: Mobilna zadruga, Ljubljana, p. p. 307. 112

Pozor! 120

Prosim, naj mi izroči proti nagradi točne podatke, če mogoče, naslov bivališča dne 2. novembra l. 1932. izginule Marije Jerebove, stare 24 let, v nosečem stanju, oni, ki to lahko storijo. Jereb, Pobrežje pri Mariboru, Prešernova ulica.

Brezobrestna posojila

za nakup premičnin in nepremičnin, doto, razdolžitve itd. dajo proti poroštvu, zaznambi ali vknjižbi: «Kreditne zadruge», Ljubljana, p. p. 307. Sprejemajo se zastopniki.

Brzoklepalnik «Stubaiers»

tisočkrat preizkušen! Popis pošlje zastoj Friderik Kratz, Stražišče pri Kranju. 69

Kakor vedno, sem tudi sedaj pripravljen pomagati svojim prijateljem kmetovalcem, in sicer tako, da prodajam

poljedelske stroje

na hranilnične knjižice. Cene najnižje. Fr. Stupica, železnina in zaloga poljedelskih strojev, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 1.

Čebelarji, ne zamudite!

Satnice, garantirane, Vam nudi po izredni ceni, dokler je zaloga, Fr. Stupica, železnina v Ljubljani, Gosposvetska cesta št. 1. 110

Šivalni stroj,

pogrezljiv, malo rabljen, in krojaški, prodaja ugodno Gomol, Ljubljana, Gradaška ulica št. 8.

Zagarja,

pridnega in spretnega, ki se razume popolnoma na žage s pogonom na sesalni plinski motor, sprejemem v trajno službo. Lesna industrija Viktor Glaser, Ruše.

Zakonca

brez otrok dobiva stalno mesto na posestvu blizu Celja. Oba morata biti sposobna opravljati vsako delo pri živini in na travniku. Plača in deputat po dogovoru. Zglasiti se je osebno pri Kosmaču v Celju, Kralja Petra cesta št. 31. 122